

Igazolás

Igazolom, hogy a mai napon az **Országos Köznevelési Tanács** 2009. április 2-án megtartott üléséről elkészített szöveghű jegyzőkönyvet elektronikus posta útján átvettem.

Budapest, 2009. április 14.

Fax: 268-0236 (*Gyorsírószövetség*)

Jegyzőkönyv

az Országos Köznevelési Tanács

2009. április 2-án, csütörtökön, 11 órai kezdettel,
az Oktatási és Kulturális Minisztérium (Budapest V., Szalay utca 10-14.)
101. számú tanácstermében megtartott
ülésétől

Napirend:

1. A szakképzés helye a közoktatásban

Előadó: Dr. Szenes György és Dr. Szilágyi János valamint
Dr. Nahalka István és Dr. Vass Vilmos

Elnököl: Dr. Loránd Ferenc, az OKNT elnöke

Jegyzőkönyvvezető: Varga Erzsébet (Magyar Gyorsírók és Gépírók Országos Szövetsége
beszédgyorsíró szolgálat)

Az ülés résztvevői

Az Országos Köznevelési Tanács tagjai:

Barlai Róbertné
Bátyai László
Dr. Cseh Sándor
Dr. Csermely Péter
Görbe László
Dr. Hadházy Tibor
Horn György
Dr. Hunyady Györgyné
Dr. Iker János
Dr. Karlovitz János
Dr. Loránd Ferenc
Dr. Mihály Ottó
Dr. Nahalka István
Dr. Pukánszky Béla
Dr. Szabados Lajos
Szakács Mihályné dr.
Dr. Szebedy Tas
Dr. Szenes György
Dr. Szilágyi János
Dr. Trencsényi László
Dr. Vass Vilmos
Dr. Vekerdy Tamás
Dr. Závodszy Géza

Meghívottak:

Kosinszky Zsuzsa (OKM)

Tartalomjegyzék

Általános bevezető	6
Napirend előtti kérdések	6
Horn György	6
Dr. Szenes György	6

(Az ülés kezdetének időpontja: 11 óra 09 perc)

DR. LORÁND FERENC, az OKNT elnöke, az ülés levezető elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Jó napot kívánok! Megnyitom az OKNT rendkívüli ülését. Emlékeztet, hogy ez egy folytatás: folytatjuk azt a vitát, amit a legutóbbi ülésünkön nem tudtunk befejezni. Ezzel kapcsolatban elkészült egy állásfoglalás-tervezet, a két álláspont egymással csak részben harmonizáló álláspont-rögzítésével. Szeretném előljáróban megkérdezni a javaslattevők közül jelen lévőket, hogy van-e ehhez a szöveghez előzetes szóbeli kiegészítés. *(Horn György: Előtte szeretnék szót kérni.)* Előtte kér szót Horn György.

HORN GYÖRGY: Elnézést, napirend előtt szeretnék szót kérni, két rövid kéréssel vagy bejelentéssel. Az egyik, hogy meglepve olvastam a mai újságban, miszerint a minisztérium bejelentette az érettségi-felvételi rendszer 2012-es változásaival kapcsolatos előterjesztését - ami valahogy elkerülte az OKNT-t és az Országos Érettségi Vizsgabizottságot. Most a tartalmával nem foglalkoznék, hanem csak kérem elnök urat, hogy miniszter úrnak levélben jelezze, van a törvényben egy testület, amit Országos Köznevelési Tanácsnak hívnak... Bejelentés történt, ami így eléggé furcsán néz ki.

ELNÖK: Hol történt ez a bejelentés?

HORN GYÖRGY: Nem tudom, én az újságban olvastam. Fizikailag nem vettem részt semmilyen tájékoztatáson, csak a sajtóból értesültem róla. *(Dr. Hunyady Györgyné: Ez az, hogy az érettségien spórolni?)* Benne van az is. Nemcsak az, hogy hány hely, hanem hogy kötelező az egyik természettudományos tárgy, hogy 191-ről 34-re fog csökkenni az érettségi tárgyak száma... Még egyszer mondom: nem azon vitatkoznék, hogy ez helyes vagy helytelen, hanem hogy itt meglepő fordulat történt, amiről úgy gondolom... *(Dr. Hunyady Györgyné: Ez feltételes mód, hogy a tárcsa most erősítene a természettudományos középiskolai...)* Mégpedig oly módon... - és utána már kijelentő mód van. *(Dr. Hunyady Györgyné: Azt szeretné, hogy 2012-től a hozott pontszám... stb. Nem egyforma mindegyik sajtóorgánumban. Itt feltételes módban van.)* Mindenesetre kérem elnök urat - lehet, hogy rosszul olvasom, és kezünkbe akarták adni, de...

A másik szintén egy bejelentés lenne. A múltkori ülésen az OKNT a miniszter úrnak írt egy levelet, hogy az állami iskolákkal kapcsolatos ügyekben történjék valami errefelé is. Még azon a héten a kerekasztal reaktíválta magát, és ebben a témában volt egy kerekasztali ülés. Az volt Fazekas Károly elnök úr kérése, közvetítem az OKNT-hez, hogy amennyiben napirendre kerül, kéri, hogy hivatalosan is hívja meg az OKNT az oktatási kerekasztal tagjait, és itt kaphassanak szót. Postás vagyok, közvetítek. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Vettem, köszönöm, a jegyzőkönyv rögzíti.
Szenes György!

DR. SZENES GYÖRGY: Én még napirend előtt szeretném megkérdezni elnök urat, milyen reflexiók érkeztek azokra a levelekre, amelyeket az előző ülés kapcsán Hiller miniszter úrnak és Székely Judit államtitkár asszonynak küldtünk. Az egyik az iskolák államosításával kapcsolatos. Ha jól tudom, az ment el, hogy az OKNT kérné a miniszter urat, tájékoztassa az

OKNT-t az ezzel kapcsolatos elképzelésekről. A másik pedig a Szociális és Munkaügyi Minisztériumnak ment, amelyben hasonlóképpen felkértük az államtitkár asszonyt, legyen kedves tájékoztatni az OKNT-t a szakképzésben bekövetkező változások tervezéséről, különös tekintettel azokra, amelyek a közoktatási részre is kiterjednek.

Jött-e ezekkel kapcsolatosan valami hivatalos válasz?

ELNÖK: Igen, dr. Székely Judittól jött, a Szociális és Munkaügyi Minisztérium részéről. Azt írják, hogy a dolog még munka alatt van, egyébként sem átfogó reformról van szó, csupán egy, a jelenlegi rendszerbe illeszkedő képzésszervezési lehetőség jogi kereteinek kialakításáról. Azt írja: tekintettel arra, hogy a koncepció még egyeztetés alatt áll, megvitatására az önök által tervezett időpontban nem látok lehetőséget; amennyibe a végleges koncepció mind az SZMM, mind az OKM minisztere által elfogadásra kerül, a javaslatot természetesen az OKNT elé fogjuk terjeszteni.

A miniszter úrnak írtam én egy nagyon rövid levelet, amelyben arra hívtam fel szíves figyelmét, hogy az önkormányzatok által fenntartási nehézségekbe ütköző vagy fenn nem tartható intézményeket állami dotációval fogják ellátni, állami kezelésbe veszik, és ennek a szövegnek részeként szerepelt az, hogy egységes tanterv alapján fog ott folyni az oktatás, ami a feltételezések szerint az esélykülönbségek kiegyenlítéséhez fog hozzájárulni. Erre vonatkozóan egy nagyon rövid, lakonikus levelet írtam a miniszter úrnak, amelyben közöltem vele azt a rendeletpasszust, amely szerint a tartalmi szabályozás kérdéseiben az OKNT egyetértése nélkül törvénytervezet nem terjeszthető be. Ezt szíves tájékoztatásul közöltem. Erre vonatkozóan nem kaptam visszajelzést.

Kielégítő a válasz? Mármost nem a tartalma, hanem a tolmácsi szerepem?

DR. SZENES GYÖRGY: Igen.

ELNÖK: Akkor föltehetem a kérdést, hogy a jelenlegi napirendhez készült anyag fogalmazói, betervezői közül van-e valakinek előzetes szóbeli kiegészítése?

DR. SZENES GYÖRGY: Igen, nekem is van, Pista kezdi.

ELNÖK: Nahalka tanár úr!

DR. NAHALKA ISTVÁN: Tisztelt Tanács! Azért kérek szót, mert van egy olyan kérdés, amit még ez a javaslat sem tudott teljesen tisztába tenni, és ezzel kapcsolatban szeretnék információkat adni, illetve kérni is valamire a tanácsot.

Mindenki tudja, hogy az első pontra vonatkozóan, tehát a szakképzés 9-10. évfolyamon való megvalósíthatóságával kapcsolatban két alternatív javaslat van a tanács előtt, és majd ebben kell döntenet. Az első javaslat egyértelműen a 9. és a 10. évfolyamon a szakképzésnek, az alapozó képzésnek a megvalósítására, ezzel való egyetértésre vonatkozik. Van egy nagyon fontos pontja, miszerint a 9. és 10. évfolyamon a képzési idő ötven százalékában legyen lehetséges a szakképzésnek, az alapozó képzésnek a kivitelezése a szakiskolákban.

Köztünk volt vita ebben a kérdésben. Vass Vil móssal felajánlottuk az előterjesztést készítő másik párnak, hogy itt az szerepeljen: legfeljebb ötven százalékában. Ezt Szenes György

és Szilágyi János nem fogadták el, ezért van most az a szövegváltozat itt, ami van. De akkor is jeleztük, hogy ezt szóvá fogjuk tenni az OKNT ülésén. Szeretném megmagyarázni, miről van szó.

Először is engem is meglepett, és tulajdonképpen az anyag elkészítése után jutott tudomásomra - pontosabban akkor tudtam igazából jól értelmezni a törvény megfelelő szövegrészeit -, hogy jelenleg is van Magyarországon 16 éves kor alatt szakképzés. Ez a 10. évfolyamon történik a szakiskolákban. A törvény szövege azt mondja, hogy szakmai alapozó képzést maximum az idő negyven százalékában lehet folytatni a szakiskolákban. Ez különböző százalékarányban a különböző szakiskolákban meg is valósul. A szakmai alapozó képzés - nem tudom másképpen értelmezni - szakmai képzés, szakképzés tulajdonképpen. Számomra ez meglepő volt.

Ehhez viszonyítva történt most az a javaslatéttel, hogy ez ötven százalékban - pontosan ötven százalékban - a 9. és a 10. évfolyamon is váljék lehetővé. A fő problémám ezzel az, hogy ez lehetetlenné teszi komprehenzív iskolai kísérletek, fejlesztések kialakítását. Elmagyarázom, hogy miért:

Egy komprehenzív iskola legalább a 10. évfolyamig kellene, hogy egységes és általános képzést nyújtson. Mi ezt részletesen kifejtettük a korábbi anyagunkban. Ahhoz, hogy ezt megtehesse, egységes iskolává kell válnia, a következők miatt. Nyilván több iskolatípus feladatait kell ellátnia, és a törvény ebben a pillanatban a 33. §-ban az egységes iskola formájában teszi lehetővé, hogy több iskola feladatát is ellátó közoktatási intézmény jöjjön létre. Kérdés, hogy egy ilyen egységes iskola vajon milyen iskolák feladatait látná el, hogyha komprehenzív iskola szeretne lenni. Nyilvánvaló, hogy az általános iskola feladatait el kell látnia. Egyszerű lenne a helyzet, ha azt mondanánk, hogy plusz még a gimnázium vagy a szakközépiskola feladatait látja el, és akkor akár azt mondhatnánk, hogy tizenkét évig tud biztosítani egységes és általános képzést. Igen ám, csak hogy ez egy szelekciós tényező lenne. Furcsa módon éppen egy komprehenzív iskola válna a szelekció eszközévé, ugyanis kizárná azokat a tanulókat, akik a 10. évfolyam után szeretnének szakképzésbe kerülni, csak azok mennének ide, akik általános iskola után most is egy általánosan képző, érettségig adó középiskolába mennek. Egy ilyen funkciósűkítést a komprehenzivitás nem viselne el. Ebből következik logikusan, hogy egy egységes iskolának, egy komprehenzív egységes iskolának a szakképzés feladatait is vállalnia kell, méghozzá a 10. utáni szakképzés feladatait - akkor pedig szakiskolai feladatokat is vállalnia kell. Ha szakiskolai feladatokat is vállalnia kell, akkor természetesen minden szakiskolai feladatot vállalnia kell, tehát azt is, hogy ötven százalékban - a javaslat szerint ötven százalékban és nem kisebb arányban - szakképzést folytat a 9-10. évfolyamon. Ez azt jelenti, hogy a 9. évfolyamon már meglennének azok a gyerekek ebben a - ezek szerint már nem komprehenzív - iskolában, akik majd szakképzésben vesznek részt a 9-10. évfolyamon. Ez pedig azt jelenti, hogy az elkövetkező időben - márpedig ez nagyon fontos lenne - nem tudunk beindítani teljes körű komprehenzív kísérleti iskolákat.

Nekem az volt a javaslatom, hogy az 50 százalék előtt legyen ott az a szó, hogy „legfeljebb”. Ez egyrészt lehetővé tenné, hogy érvényesüljön, amit az előterjesztők javasoltak, hogy az a szakiskola, amelyik nem akar komprehenzív iskola lenni, amelyik valóban meg akarja valósítani a szakképzést a 9-10. évfolyamon, valóban megvalósítsa, 50 százalékban valósítsa meg, és az a bizonyos plusz egy év beszámítható legyen a későbbi szakképzésbe. Ezeknek az iskoláknak ez is jó lenne. A legfeljebb 50 százalék is jó lenne. A komprehenzív iskoláknak, a leendő egységes komprehenzív iskoláknak viszont a legfeljebb 50 százalék lehetővé tenné, hogy ez az arány mondjuk 5 százalék legyen, tehát valami olyan alacsony, ami lehetővé tenné, hogy

ettől még a 10. évfolyam végéig egységes és általános képzés legyen egy ilyen egységes iskolában.

Itt tulajdonképpen egy új javaslattal élek, és őszintén szólva zavarban vagyok, mert nem tudom, milyen szavazástechnikai megoldásokat lehetne kitalálni erre a dologra. Lehet, azt kellene gondolnunk, hogy három javaslat van, nem kettő. Az 1/a tulajdonképpen kettő: az egyikben benne van a „legfőbb” szó a másikban nincs benne, és akkor három javaslatról szavazunk. Az is elképzelhető, hogy először úgy szavazunk a változatokról, hogy a „legalább” vagy nem „legalább” dilemmát nem döntjük el, hanem hogyha döntöttünk, és az 1/a mellett döntöttünk, utána külön szavazunk a „legfőbb” szó beviteléről vagy az eredeti szöveg meghagyásáról. Esetleg más megoldások is kitalálhatók.

Mi Vass Vilmossal úgy látjuk, hogy ha ezt a szöveget fogadja most el a tisztelt tanács, akkor nagyon komoly nehézségek merülnek fel a komprehenzív iskolák fejlesztésének kérdésében. Természetesen abba már nem megyek bele - hiszen részletesen leírtuk az anyagainkban -, hogy amúgy nem értünk egyet a szakképzésnek a 9-10. évfolyamra való lehozásával.

Ennyi volt az előterjesztés, köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm. Szenes György!

DR. SZENES GYÖRGY: Köszönöm szépen, elnök úr.

Az anyag azt a dilemmát próbálja feloldani, hogy vannak olyan feladatok, amelyeket nagyon gyorsan, nagyon határozottan meg kellene lépni annak érdekében, hogy ez a jelentős tanulói létszám szakképesítéshez juttatható legyen, ne legyen a 9-10. osztályokban tömeges a lemorzsolódás. Ezt szolgálja a mi javaslatunk, az 1/a, amelyben az 50 százalék azért lényeges, hogy meglegyen, mert ha ez nincs meg, nincs meg a beszámítás lehetősége.

Annak a görcsnek az oldására, amelyről Nahalka Pista beszélt, azt szeretném mondani, hogy ezek a számok és százalékok a közoktatási törvény kötelező óraszámára vonatkozó számok, tehát a 27,5 óráról szól ez a történet, a 27,5 órának az 50 százalékáról. Amennyiben a komprehenzív típusú iskola úgy gondolja, hogy a 27,5 óra 50 százalékánál nagyobb arányban szeretne más ismereteket, más kompetenciákat fejleszteni, ebben az esetben a rendelkezésére áll további heti négy óra, amelyik a szabadon választott keret terhére minden további nélkül számos variációt biztosít. Ez lenne a lényeges, amiért szerettem volna az 1/a változat, illetve annak az 50 százalékos része mellett érvelni.

Számunkra az 1/b változat természetesen elfogadhatatlan, mert mi azt szeretnénk, hogy a szakmacsoportos alapozás még jobban polgárjogot nyerjen. Eddig is volt, régóta van - mind szakiskolában, mind szakközépiskolában. Ennek a 10 százalékos emelését szeretnénk, hogy a beszámítás szóba jöjjön.

Lényeges a 2. pont megfogalmazása is, mert én azzal messze nem értenék egyet, hogy a magyar iskolarendszert át akarjuk alakítani, hogy minél komprehenzívebb legyen. Azzal tudnék e tekintetben egyetérteni, hogy induljanak el azok az iskolakísérletek, amelyeknek a végét majd meglátjuk, hogy mi lesz. Ha tényleg beválnak ezek a kísérletek, és egy elterjesztési stratégiával a magyar iskolarendszer egy komprehenzív modell mentén fog szerveződni, azt majd meglátjuk, de előre nem tudnám megelölegezni. Én egy kísérletet, egy támogatott kísérletet tudnék ebben a dologban elképzelni. A pontokban ez is van benne, csak a kezdő, első mondattal van nekem

bajom, mert nem szeretném azt a látszatot kelteni - a magam részéről, az OKNT majd megszavazza, amit megszavaz -, hogy egyetértünk az iskolarendszer átalakításával.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm. Parancsolj!

DR. SZILÁGYI JÁNOS: Lényegében meg tudnám erősíteni, amit Szenes Gyuri mondott. Azzal egészíteném ki: ahhoz, hogy ebből a mai helyzetből kikerüljünk, minimális változtatások szükségesek. Ha a változtatások nem érik el azt a kritikus tömeget, ami szükséges, hogy elinduljanak azok a folyamatok, amelyeket megfogalmaztunk az anyagban, akkor tulajdonképpen nem csináltunk semmit. Ha elfogadjuk azt, hogy legfeljebb 50 százalék, akkor, azt hiszem, ebbe a hibába eshetünk. A NAT kerettanterv már ma is lehetővé teszi, hogy 40 százalék erejéig lehet szakmacsoportos alapozó képzést csinálni a szakiskolákban. Lényegében, hogyha elfogadjuk, gyakorlatilag semmi változás nem történik: tíz év óta megy ugyanaz a probléma, ami elkezdődött.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm. További hozzászólásokat kérek - Trencsényi László.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Nagy tisztelettel adózom a két előterjesztő duónak, hogy bizonyos párbajokat lefolytatott intim környezetben, és hogy megsegítse a munkánkat, ezért ezt a konszenzus felé hajló ajánlásszöveget előállította. Ezzel tulajdonképpen csak az a baj, hogy utána már lehet konszenzus, csak az alternatív kérdések olyan homlokegyenesen divergálnak, hogy abból, én megjósolom, ha születik is többségi szavazás, semmilyen értelme nem lenne. Szerintem egy olyan szöveg kell, amelyik - vélelmezem, persze - azt fogja visszatükrözni, hogy az OKNT mindkét megoldás mellett és ellen súlyos érveket talált, ezért az oktatáspolitikát inti, hogy bár a dolog sürgős, nehogy elhamarkodottan válságkezelés vagy választói szavazatok szerzése érdekében beavatkozzon a folyamatba. Egy dolgot nem végzett el a kedves kvartett, ezért nem tartom szerencsésnek, hogy rögtön az alternatív megoldási javaslattal indul a dolog. Szerintem a vita a múlt hónapban a diagnózis körül zajlott, tehát ne tegyük zsebre a diagnózis kérdését, abban akár a mai vitában érdemes még néhány dolgot kipucolni és rendbe tenni, közelíteni, ha lehet az álláspontokat. Megkerülhetetlen az a kérdés, hogy a problémát a munkaerőpiac szükséglete oldaláról definiáljuk, és ebből kiáltunk, hogy baj van, vagy a képző iskolák és benne járó gyerekek diszkomfort érzése felől. A kettő nem ugyanaz, ebben mindenképpen érdemes lenne még beszélgetni, hogy mi vezeti az OKNT tollát és gondolkodásmódját. Valóban igaz, hogy azért dől be a magyar gazdaság, mert tizedikig csak a NAT-ot tanulják a gyerekek - most karikírozom a dolgot -, vagy ennek lehetnek más okai is akár; vagy valóban igaz, hogy azért vannak a magyar oktatási rendszer intézményeinek általános krízisei miatt különösen krízisben ezek az intézmények és ezek a korosztályok, mert kénytelenek hexameterről tanulni, a helyett, hogy a hexaéder alapú csavarkulcsról tanulnának.

Szerintem megkerülhetetlen, hogy állást foglaljunk arról, vagy azon gondolkodjunk, valóban hogyan is képzeljük mi a XXI. század első harmadának szakmunkását. Amit a múltkori hozzászólásomban próbáltam elemezni, hogy nem tudom - ahogy az olvasókönyvekben is van - szerszámosládával és kalapáccsal megrajzolni a XXI. század szakmunkását, de pasztellszínű még az a kép, ahogyan ezt leírjuk. Össze kellene rakni, mert ebből lehetne levezetni.

A harmadik elem, amiről szerintem egy ilyen bevezető diagnózisban mindenképpen szólni kell - és talán itt megint lehetőség terem a konszenzusra - az ifjúsági társadalom kívánatos integráltságának megőrzéséről az iskola világában, mint primer oktatáspolitikai és társadalompolitikai szempontból. Ez az, amit iskolaügy szempontjából az antiszegregációs törekvésekkel foglalunk össze, de én szándékosan fogalmazok fordítva, hogy az ifjúsági társadalom kívánatos integráltságának megőrzése mint alapérték. Azt hiszem, ez megint egy olyan pont lesz, amiben egyet tudunk érteni.

Ebből lehet levezetni iskolarendszerre vonatkozó következtetéseket. Ha nem lettem volna részese a vitának, úgy dekódolnám csúnyán a dolgot, hogy két lobby küzd a szakképzés átalakításáért - holott nem erről van szó, ezt tisztáztuk a múltkor, hogy a prominens vitaindítót megfogalmazók nem érdeklöbbyként definiálták magukat.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Horn György, utána Závodszy Géza.

HORN GYÖRGY: Tisztelt Tanács! Még mindig nem a tartalmi kérdéshez, de én úgy gondolom - utólag persze könnyű okosnak lenni -, szükség lett volna a két pároshoz egy mediátor elhelyezésére is. Ha magát az előterjesztést látjuk, van egy gyakorlatias szempontú problémamegközelítés, és van egy stratégiai eltérés. Azt gondolom, maga a szöveg egyetlenegy lépésben sem jutott előre, tehát nemcsak abban az értelemben, ahogy mondod, hiszen a 2., 3. pont tulajdonképpen egy szükségletet fogalmaz meg a távoli jövőre. Nincs ebben a szövegben a két álláspontból egyetlenegy közös elem sem - pedig a két előterjesztésben volt ilyen, amivel ezt el lehetett volna kezdeni. Az előterjesztés - ami nagyon derék - rögzíti a gyakorlatias ügyekben az eltérést, és megállapítja, hogy bizonyos teendőket el kell kezdeni, hogy majd egyszer gondolkozhassunk rajta.

Úgy vélem, hogy ebben a menetben - egyetértve egyébként Trencsényi Lacival - ebben nem fogunk dűlőre jutni, mert itt vannak társadalomfilozófiai, iskolamegközelítési alapelvek, amiket az elmúlt egy-tizenöt - ki mennyi - évben, amióta egymással beszélgetünk, nagyjából kiismertünk, és nagyjából lehet is tudni, hogy ezekben a stratégiai jellegű kérdésekben milyen típusú eltérések vannak. Itt azonban van egy gyakorlati dilemma, nevezetesen az, hogy az Országos Köznevelési Tanács úgy döntött - nagyon helyesen egyébként -, hogy a szakképzésben is megjelenő problémákról állást kíván foglalni, megkérte a minisztert, mondja meg, hogy ő mit akar ezzel kezdeni - bár ő ezt nem tette meg -, és proaktív módon állt egy létező problémához. Úgy gondolom, ebben hatékonyabb megoldás lenne, hogyha azokat a gyakorlatias és elvi kérdéseket különválasztaná a tanács, amiknek a mentén el kíván indulni. Nem támogatom Lacinak azt a javaslatát, hogy egy elvi konszenzussal beszéljünk, mert el fogunk beszélni egymás mellett. Helyénvalónak tartanám, hogy a mindkét diagnózisban benne lévő - és azt gondolom, bizonyos pontokon egyetértés van a szakképzés, egyáltalán a közoktatás 9-10. évfolyamának, picit esetenként még későbbi időszakára vonatkozó problémákban - azon javaslatokkal foglalkozzunk, amelyekkel a tanács gyakorlati módon egyet tud érteni, és melyek azok, amikkel nem. Mert ha most arról beszélgetnénk, hogy a komprehenzív iskola helyes vagy helytelen, vagy hogy egyben kell-e tartani az ifjúsági társadalmat, ezek olyan kérdések, amikben csak nyilatkozatot tennénk, viszont magára a problémára nem fogunk válaszolni. Látható, hogy itt végletesen megosztott a szöveg: az egyik azt mondja, hogy tovább kell ezt folytatni, a másik azt mondja, szó sem lehet róla. Ez egy nagyon karakteres különbség.

Azokra a kérdésekre kellene koncentrálni, amik elhangzottak: a lemorzsolódás kérdésére, a tanulói motiváció megteremtésére, a manualításra, ami előkerült, a pályaorientációra, hogy ezekben van-e az OKNT-nek egyetértése vagy legalábbis egy erős többségű javaslata.

Köszönöm.

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Ahogy az ember hallgatja a megszólalókat, folyamatosan módosul a véleménye, másfelől az is, amit mondani akar. Valóban, Lacinak a felszólalása inspirált volna bizonyos elvi vitákra, Horn Gyuri figyelemre méltó megjegyzései viszont egy másik irányba terelnek. Mindenesetre Laci kérdéseket tett föl, és ezek a jövőre irányulnak. Jogos, hogy legyen jövőképünk, hogy hogy képzeljük el harminc év múlva a szakmunkást - természetesen mindig alkotunk jövőképeket. Egyetlen óriási kockázat van: ha azt hisszük, hogy tudjuk. Mi itt leülünk, és mérnöki módon megtervezünk - mert humanisták vagyunk, okosak vagyunk, jót akarunk, és meg tudjuk mondani. Miután meg vagyunk róla győződve, hogy jó, tüzzel-vassal elkezdjük képviselni. Ez az utópia rettenetes csapdája. Erről szoltam volna, de akkor ezt most levesszük a napirendről. Folyamatosan van egy olyan érzésem - és ezt egyáltalán nem sértésnek szánom, mert lehet mondani, hogy a kereszténység is egy csodálatos utópia, meg a liberalizmus is utópia, legalábbis, ha azt hisszük, hogy minden konfliktust megold, tehát az utópia önmagában általában szép és vonzó dolog, csak aztán eljuthatunk egész Pol Potig... Ettől óvtam volna. A legjobb szándékú kollégák megszólalásában érzem az utópiát, másfelől a plebejus egyenlősítő szándékokat, amiknek szintén rettenetes következményei voltak a történelemben, és nem is valósíthatók meg - legkevésbé az iskola alkalmas erre. Nem az államhatalom, hanem az iskola jelenik meg most eszközként.

Most megállom, hogy nem beszélek komprehenzivitásról, bár azért akartam hozzászólni, mert a 2. pontban ez, ahogy van, egy az egyben elfogadhatatlan és veszélyes, nem is volna szabad ilyen durván fogalmazni. Nyilván mindenki tudja, mi van benne, de nem tudom, ez vita tárgya-e. E szerint az OKNT egyetért a magyar iskolarendszer olyan átalakításával, aminek eredményeként az intézményrendszer a nevelőmunka tartalma és módszerei a komprehenzivitás pedagógiájának megfelelően alakulnak - amennyiben van egy ilyen kánon -, kiküszöbölve a mai rendszerben meghatározó szerepet játszó társadalmi szelekciót, szegregációt és esélyegyenlőtlenséget... Máshol is elmondtam, hogy a komprehenzív iskolával mint valamilyen intézménnyel, én egyet tudok érteni - ezt nem akarom folytatni -, ugyanakkor tudom, attól függően, hogy az adott helyszínen a komprehenzivitásnak mi a funkciója - szerény ismereteim vannak. Angliában a kikötővárosokban csinálták Liverpoolban, máshol, az volt a funkciója, hogy a matrózokat, kínaiakat, különböző országokból érkező bevándorlókat valamilyen módon integrálja az ő optimális szintjükön, nem az angol középosztály szintjén. És vannak a nagyon egységes skandináv társadalmak - nem olyanok, mint a magyar -, ahol szintén nagyon nagy a tere a komprehenzivitásnak, de megint más a helyzet. Nem akarok itt most továbbmenni, csak egy számot mondok, amit még soha nem hallottam, pedig ezek a számok ismertek. Én nem vagyok szakember, de akár a svéd, akár a brit komprehenzív iskolát megvizsgálták, és megnézték, hogy a komprehenzív iskolában abszolválta érettségét, egyetemre jogosító bizonyítványt kapottaknak hány százaléka jut master degree-hez, és a 6 százalékot kitevő magániskolákból jötteknek hány százaléka. Kiderült, hogy négy-ötszörös a különbség, ergo, levonható - csak feltételes módban mondom - az a következtetés, hogy vannak olyan társadalmi szituációk, amikor a komprehenzivitás nagyobb mértékű kiterjedése inkább növeli mint csökkenti az elitbe való bejutásban a különbségeket. Ha nincs olyan iskola, mint amilyenek a református, piarista meg

általában az egyházi gimnáziumok Magyarországon, ahová bejutottak a parasztyerekeke, hanem csak magániskola van, akkor biztos nem jutnak el.

Ezt lezárom, és visszatérek a konkrét kérdéshöz.

Sokszor azt érzem, hogy mindent vagy semmit. Tétélezzük föl, hogy a komprehenzív iskola ideális, és mindent ennek rendelünk alá. Van egy konkrét helyzet, amit nem vizsgálunk, bár a kulturális antropológia eszközei adottak - most olvasható Losonczy Anna okfejtése, biztos ismeritek -, a szociológia és a demográfia. Sokkal gyorsabban termelődik újra jelen pillanatban a deprimált réteg, mint amit bármilyen eszközzel ki tudunk emelni. Most akkor egyénileg emeljük ki vagy kollektív módon? Ez pszichológia, szociológia, kulturális antropológia - és ezek nem jelennek meg. Most megint azt mondom, úgy tűnik, mindent vagy semmit. Nem a XXI. század szakmunkásáról van szó, amikor olyan gyerekekről beszélünk, akiket a 8. általánosig nehéz elhúzni. Ott dekkoljanak még egy csodálatos komprehenzív iskolában a 9-10. osztályban 18 éves korukig? Ez a valóság! Ezek között a gyerekek között van - nem nagy számban, eltúlozza a társadalom -, aki asztalt vág a tanárhoz, vagy veri, de ez persze nem érv. Itt arról van szó, hogy van ez a csoport - nem értek hozzá, de a Szenes Gyuriék javaslatában ezt érzem -, és ennek a csoportnak most, nem a XXI. század közepén kellene valamilyen lehetőséget adni, és valóban úgy tűnik - én nem tudom -, valóban van egy bizonyos hiány, bizonyos kétkezi iparos szakmákban - nem Budapesten és nem a multi cégeknél. Én ezt látom a javaslat lényegében. Amikor ezt elutasítják egy - mondjuk - ideális iskolatípus érdekében, akkor a „mindent vagy semmit!” nagyon rossz irányba vezető logikáját érzem.

Mindentől függetlenül, szakértelem hiányában ezért tudok teljes mértékben azonosulni ebben a pillanatban Szenes György és Szilágyi János javaslatával.

ELNÖK: Köszönöm. Arra szeretném figyelmeztetni az OKNT-t, többen jelezték, hogy korábban akarnak elmenni, kérték, fejezzük be, tehát próbáljuk hozzászólásainkat a racionalitás határai között viszonylag rövidebbre fogni.

Szabados úr!

DR. SZABADOS LAJOS: Tisztelt Tanács! Négy apró kérdéssel szeretnék csak foglalkozni, mivel nem vagyok szakembere a szakképzésnek. Az egyik, amit nagyon határozottan szeretnék kijelenteni, hogy ez a munkaerő meg elhelyezkedés kérdése nem az iskolának, nem az oktatásnak a problémája, hanem a politikának, a hatalomnak a kérdése. Ne vegyük át a hatalomtól az ő feladatukat! Oldják meg! Úgy néz ki, hogy nem tudják megoldani, és ránk telepítették.

A másik: én nagyon sok ideig tanítottam kistelepülések iskoláiban, ismerem a munkás- és parasztyerekeket. Aki ilyen iskolában tanított, az szívügyének tekintette. De azt is, hogy a tudomány iránt tehetséges, jó képességű gyerekeket is istáptoltuk. Én most azt érzem, hogy egyoldalúvá váltunk: nem szakrendszerű tantárgyak vannak heti öt minimumóraban, most jön a 9-10. évfolyam... Mennyi időt veszünk el a tudományok iránt fogékony, tehetséges gyerekektől ezekkel az órákkal? Kellene mind a két szélső pólust értelmeznünk.

Fölvette valaki, milyen lesz a jövő szakmunkása. Én most olyan szerencsés helyzetben vagyok, hogy egy konyha...

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Elnézést kérek, a jegyzőkönyv számára szeretném pontosítani: azt mondtam, hogy a XXI. század első harmadának szakmunkása - én nem a jövőről beszéltem! Én arról a szakmunkásról beszéltem, aki holnap vagy májusban szakmunkás-

bizonyítványt kap, és jön hozzám vizet szerelni. Félreértés ne essék, én nem a jövőt kergettem. Arról a szakmunkásról beszéltem, aki ma benn ül a rendszerben. Ő lesz az első harmad szakmunkása.

DR. SZABADOS LAJOS: Nálunk most konyhafelújítás van, és szakmunkások jönnek. Négy szakmunkás volt eddig, és ebből a négyből eddig kettő lappal jött - csak hogy ezzel is tisztában legyünk, mert ez nagyon fontos dolog. Teljesen meglepődtem, mert nem minden tanárkollégám kezében láttam még laptopot - ők már ötven százalékban úgy jöttek. Nem annyira rossz a helyzet tehát, mint ahogy gondoljuk.

Egyértelműen szeretném letenni a voksomat, hogy ha most rajtam múlna - nagyon sok vívódás után -, én visszaállnék az általános képzés 8 osztályosára, és attól kezdve lehetne tovább mozogni. Nem érzem, hogy túl korai a döntés a gyerekek részéről.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Van-e további hozzászólás? Mihály Ottó!

DR. MIHÁLY OTTÓ: Igyekszem nagyon rövid lenni.

Az egyik dolog, amit szeretnék jelezni, hogy én nem tudok szavazni. Ebben a felállásban, ami nekem ide van téve, hogy én ebben szavazzak, biztos, hogy nem szavazok - ezt jelezném. Ugyanis rosszul van feltéve a kérdés, ez nekem meggyőződésem. Én egyik mellé se teszem oda a voksomat.

Az én problémám is az ebben a dologban, hogy az itt első variációként szereplő megoldás esetében nemcsak a diagnózis nem tisztázott, a szükségletek se tisztázottak. Hivatkozási rendszer van, de egyetlen pillanatig - legalábbis számomra - egyetlen megnyugtató választ sem adott.

Az egyik a munkaerőpiac hivatkozása. Én nem értek egyet azzal, hogy ez a munkaerőpiac kielégítését szolgálja. Dehogy! Én elmondtam, most is azt mondom, ez nagyon egyszerű, nagyon primitív politikai és közvetlen vállalkozói érdekeket szolgál. Ugyanarról van szó, mert ugyanaz a nyomás nehezedik a politikára - innen van a politikának is az érdeke ebben a dologban. Az elemzések egyáltalán nem bizonyították, hogy abból a típusú szakmunkásból van hiány ebben az országban - sem itt, sem ott, sem keleten, sem nyugaton -, amely úgymond a nyolc általános vagy jelenleg a szakiskolai képzés keretében szerzi meg a szakmunkás-bizonyítványt. Ahol megjelenik a hiány, az mind az érettségihez kötött szakmákról szól. Senki nem bizonyította tehát, hogy ezekből a szakmunkásokból van hiány ebben az országban - egyébként nincs hiány, örülnek, ha munkát kapnak. Ami hiány, a másik, az egy gyors tréninggel kialakítható, konkrét munkára azonnal beállítható munkás - de nem szakmunkás, legfeljebb annak álcázott munkás. Én nem látom tehát, ha úgy tetszik, a munkaerőpiac igényét erre a dologra, amiről itt szó van. Ez az egyik.

A másik érv egy szociális jellegű érv: hogy ha ezek lemorzsolódnak, növelik azt a réteget, amely... De ezek nem azért morzsolódnak le, hanem azért morzsolódnak le elsősorban, mert semmilyen perspektívájuk nincs az elvégzés után. Te úgy fogalmaztad, hogy a politika gondolkodjon erről a dologról. A motiváció nem egyszerűen az, hogy neki pszichés értelemben nincs motivációja, hanem pontos, ha úgy tetszik, áthagyományozódó szocializációs ismeretei vannak arról, hogy akkor sincs semmi tulajdonképpen, ha ő ezt elvégzi, akkor is munkanélküli lesz. Ezt megcsinálták egy ennél akkor is sokkal jobban működő ír oktatási rendszerben. Mentek ki az inasok - nevezzük úgy - az iskolából. És hová mentek? Ugyanoda, ahová a nem inasok: a

nagy munkanélküliségbe. A folyamat akkor változott meg, és nyertek motivációt a bent lévők, amikor az ír gazdaság elkezdett hihetetlen gyorsasággal fölszívni mindenféle munkaerőt.

A harmadik a pedagógiai indokoltság, ami újra és újra elhangzik ebben az értelemben. Azért, mert nincs pedagógiai motivációja ezért meg azért. Miközben a másik érv azt mondja, hogy borzasztóan rosszul csinálják az iskolában a pedagógusok az egészet. Az ok és az okozat mozog egyik helyéről a másikra, a szerint, hogy éppen az érvben melyiket akarom okozatnak tekinteni, melyiket oknak. Ez a probléma tényleg pedagógiai probléma. De nem egyszerűen arról van szó, hogy azért, mert ő olyan gyerek, mert ő úgy született, mert neki ezek a genetikai adottságai, hanem azért, mert az a rendszer, amit átvészel a magyar iskolás gyerekek harminc-negyven százaléka, nekik nem alkalmas arra, hogy tanulóképessé tegye őket. Nekem nem bizonyíték az, ami itt érvként elhangzott.

Úgy gondolom tehát, hogy nem egyszerűen a diagnózis nem stimmel, de az érvként felhozott szükségletek sem léteznek, illetve nem így léteznek. Nem lesz ettől válasz azokra a kérdésekre, amelyekre ezek elvileg válaszolni akarnak. Számomra ez elfogadhatatlan. Ugyanakkor nem tudok szavazni a másik oldalra sem, mert én is úgy gondolom, hogy ez egy túlzott dolog, ami a komprehenzív iskolával kapcsolatban megfogalmazódik. Ez olyan, mintha tudnánk az elkövetkezendő húsz évben legalább, hogy ezt a lépéssorozatot, ha megtesszük, ezek a problémák megoldódnak. A magam részéről alapvetőnek és fontosnak tartom a komprehenzivitás érvényesítését a középfokon is - mert azért van komprehenzív iskola ebben az országban. A nyolc általánost komprehenzív iskolának csinálták meg, bár rejtve mindig benne maradt az eredetileg nem komprehenzív két iskolatípus: a polgári és az általános. Ebben az értelemben számomra ez program. Egyetértek azzal, hogy nem átalakítás. Számomra egy nagyon fontos, alapvető program, amely viszont azt megmondja, nem szabad olyan lépéseket tennünk, amelyek ennek a programnak a létrejöttét veszélyeztetik - ezzel én mélyen egyetértek.

Ezért mondom, hogy ebben az értelemben nem tudok ezek között a szövegek között szavazással választani. Ehhez most már csak két rövid megjegyzésem lenne.

Azért lenne fontos ezekben a dolgokban a kiegészítés, mert vannak olyan kifejezések, amelyek azt az érzést sugallják, hogy bizonyos dolgokat hihetetlenül tudunk. Én például tudom, mi a komprehenzív iskola, annak a különböző változatait, típusait ismerem - de nem tudom, mi a komprehenzív pedagógia. Ahogy azt sem tudom, mi az az adaptív pedagógia, ami szerepel itt. Tudom, hogy mi az adaptivitás követelménye a szervezet működése szempontjából, például egy iskolai szervezet esetében, de nem tudom, mi az az adaptív pedagógia. Nagyon nagy örömmel venném, hogyha kézikönyvek hozzásegítenének, hogy megismerjem ezeket a pedagógiákat, mert az más, hogy milyen pedagógiák vannak a komprehenzív iskolában. Én két-három német komprehenzív iskolát szívesen prezentálok, amelyben egészen más pedagógiák érvényesülnek, és nem beszélek arról, hogy az amerikai komprehenzív iskolarendszer - amely komprehenzív, kedves kollégák, úgy, ahogy van, ab ovo komprehenzív: egyetlen egy high school típust ismer, a high schoolt - egy totálisan más pedagógia, mint például a klasszikus német szociáldemokrata alapú pedagógia, amit a német komprehenzív iskolák képviselnek.

Azt gondolom tehát, hogy nem szabad abba az irányba mennünk, hogy valami olyasmit feltételezünk, ami van. Azzal nagyon nagy mértékben egyetértek, hogy a fő fejlesztési irányát az elkövetkező időszakban a komprehenzív irányú fejlesztésben látom. Teljes mértékben.

A másik dologban viszont hangsúlyozom, nem tudom elfogadni - nem azért, mert a jövőt meg a jelent választom el, hanem mert szerintem a jelenre nem válasz. Szeretném világosan megfogalmazni a különbséget: nem azért vitatom ezt a dolgot, mert az egyik a jövőre a másik

meg a jelenre válasz. Ez nem válasz a jelenre sem. Sem a gazdaság szempontjából, sem a célba vett gyermekpopuláció szempontjából, sem a szociálpolitika szempontjából. Ez nem válasz ezekre a kérdésekre. Egyetlen dologra válasz: sikerül úgy eltüntetni ezeket a gyerekeket, mintha behívnák őket katonának. Ugyanaz a megoldás ebben a dologban. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Én is köszönöm. Karlovitz János!

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Én nagyon örülnék, hogyha mindkét félnek igaza lenne, mert én két utat látok, és mindkettőt jónak tartom. Az egyik egy szükséglet: a jelen szakiskoláiban tényleg egy olyan szükséglet van, amihez született egy javaslat. A szakmában én körbejártam - NSZI stb. -, és ebben mindenki egyetért, hogy ez egy olyan szükséglet, amire megérett az idő. Ez egy út. Nem véletlen, hogy az egész iskolarendszert értem vagy nem, de úgy tűnik, hogy értjük, mert több iskolarendszer van Magyarországon: egy jelen lévő és egy jövőbeli, kialakulóban lévő. És valahogy ennek a konfliktusát érzem itt.

Azt mondom, azok a szakiskolában tanulók, akik nem akarnak komprehenzívbe menni, nem veszélyeztetik a komprehenzív jövőjét - Nahalka Pistának mondva -, mert úgysem akarnak oda menni. Ez egy külön út, egy rétegnek egy útja: bejárják, megkapják. Ugyanúgy alapvető alkotmányos jog a tanulás, mint a munka, ők a munka világát választják. Aki pedig tovább akar tanulni, megy a másik útra, a komprehenzívbe, ami ugyancsak egy jó iskola, jó megoldás, de egy másik rétegnek szól. Nem értem, hol itt a konfliktus. Ha pedig közben valaki át akar menni egyik rendszerből a másikba, még mindig megteheti különbözetivel, vagy felnőttkorában stb. - van életemen át tartó tanulás is, nemcsak munka.

Én azt szeretném, ha kicsit egyszerűsíténék. Megmondom őszintén, megijedtem ettől az anyagtól. Kicsit egyszerűsítve, az első pontban ez a bizonyos vékonyabb réteg, a szakiskoláknak szóló dolog megkapná a magáét, a zöld utat, és lehetne képezni, hogy ne kallódjanak el a gyerekek. A jövőbeni komprehenzívben pedig azt mondanám, hogy a második pontot egy kicsit talán rövidítve vagy értelmezve kellene.

Nagyjából és egyszerűen azt mondanám, hogy valahogy próbáljuk rövidebben és egyszerűbben úgy egyeztetni a dolgot, hogy mind a két értéket vagy érdeket tudjuk szolgálni. De, mondom, az első mellett mindenképpen letenném a voksot, mert azt egyébként nem csak két ember hozta ide, hanem ez egy egyeztetett dolog egy szakképzési albizottságban, de annak a különféle leágazásaiban is. Tehát egy olyan szükséglet, ami eléggé fölmért az országban, és e miatt tűztük ki tulajdonképpen ezt a napirendi pontot.

Azt hiszem, a komprehenzív egy jövőbeli dolog, amire többször vissza fogunk térni, de nem üti ez a szakiskolai dolog. Én legalábbis így érzem.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Nahalka István!

DR. NAHALKA ISTVÁN: Azért jelentkeztem, mert javaslatot szeretnék tenni. Érdemben, ha lehet, szeretnék kitérni bizonyos hozzászólásokra, de hogy megkönnyítsem a további munkát, ha úgy tetszik, a második pontot lényeges mértékben szeretném átalakítani, és így javasolni a tanács számára. Az elejéről a sokat vitatott részeket teljesen kihagynám - ezzel Karlovitz János javaslatát is érvényesíteném, hogy egyszerűsítsük ezt a javaslatot. Az ötödik sorban lévővel kezdődne: „A tanács javasolja, hogy...”. Rögtön az első francia bekezdést is átalakítanám, hogy még csak ez se sugallja, hogy egy olyan valami érvényesül, ami iksz éven

belül az egész iskolarendszert teljesen komprehenzívvé szeretné átalakítani. Egyébként én ezt sem tartanám ördögtől valónak, de most nem ezt akarom javasolni. Így szólna ezért az első francia bekezdés: „Kezdődjenek tudományos kutatások a komprehenzív iskolák rendszere kialakításának témájában”, a másik kettő pedig maradhatna, mert nem tartalmazza ezt.

ELNÖK: Köszönjük. Szenes György!

DR. SZENES GYÖRGY: Köszönöm szépen. Először szeretnék adatokat mondani - sajnos, nem hoztam magammal, de a forrást megmondom -, amelyek a munkaerő-piaci igényekre vonatkozó felméréseket mutatják. Az Oktatási Hivatal 2008-as felmérése alapján a regionális képzési és fejlesztési bizottság az ország minden régiójában kimutatta, hogy hiányszakmák csak és kizárólag a kétkezi, manualitást igénylő szakmákban vannak. Az Oktatási Hivatal felmérése, illetve az RFKB véleménye a szakképesítéseket három szintre sorolta be: amelyeket egyáltalán nem támogat, hogy képezzenek benne, amik eltértek, hogy ha akarom igen, ha nem, nem, és a hiányszakképesítéseket. Ebben minden régióban kizárólag azok a szakképesítések szerepelnek, amelyek érettségihez nem kötöttek, és szakiskolában képzettek. Ez az anyag hozzáférhető, az Oktatási Hivatal 2008-as kiadványa. Sajnálom, hogy nem hoztam magammal.

Azt gondolom, nem vitatéma, hogy a munkaerő-piaci igények bizonyítottak.

A munkaerő-piaci igényeken túl azt gondolom, a tanulók komfortérzése, hogy miről szól az az iskola. Azt gondolom, egyértelműen arról szól, hogy a gyerekeket ebben az iskolatípusban sikerélményhez kell juttatni. Azt gondolom, ebben az iskolatípusban óriási probléma, hogy a 9-10. osztályban eddig szinte nem történt semmi, nem olyan tananyaggal történt, nem olyan módon szervezett pedagógiai módszerekkel történt, úgyhogy csak az történt, hogy amit a gyerek a hatodikban sem akart csinálni, azt folytattuk a 9-10. osztályban. Ezért ebben az anyagban elég szépen megjelennek azok a dolgok is a 3. pontban. A mellett, hogy megemeljük tíz százalékkal, hogy beszámítható lesz, ami motiválja a gyereket, hogy ezeket tanulja, természetesen olyan tananyagok kifejlesztésére is sor kell keríteni, olyan pedagógus-továbbképzéseket is kell szervezni, amelyek felkészítik az ebben az iskolában tanító kollégákat, hogy ezekkel a gyerekekkel eredményesebb munkát lehessen végezni. Meggyőződésem, hogy a tanulói motiváció - amiről a múlt alkalommal Ottó beszélt nagyon sokat - totális hiánya az, ami ebben az iskolatípusban, elsősorban a 9-10. osztályokban ezt az óriási eredménytelenséget mutatja.

Úgy gondolom, hogy mind pedagógiai módszerekkel, mind tananyagfejlesztéssel, mind pedig egy szervezett órakeret tekintetében egy olyan irányba lehetne elmozdulni, hogy ez az óriási lemorzsolódás, ami a 9-10. osztályban van, megszüntethető legyen, a gyerekek pedig érezzék annak a fontosságát, hogy ezeknek az alapozó ismereteknek a megtanulásával lerövidíthető a szakképesítés megszerzése, hamarabb piacképes foglalkozásokat szerezhettek, amelyekben el tudnak helyezkedni. Az Oktatási Hivatal jelentése egyértelműen ezt mutatja.

ELNÖK: Horn!

HORN GYÖRGY: Tisztelt Tanács! Azért kérek másodszer szót, mert az elsőt ügyrendinek éreztem.

Reagálnom kell - mert az eredeti szövegben nem volt - Szenes Gyurinak az RFKB-ra vonatkozó mondataira. Az elmúlt két hétben a térségi integrált szakképző központokkal

kapcsolatos működés során - mint egy olyan egy egyesület, amelyik minden RFKB-ba delegál résztvevőt - összegyűjtöttük, hogy hogyan készültek ezek az előterjesztések.

Először is az a dolog lényege - valamennyi regionális fejlesztési és képzési bizottságról beszélünk -, hogy prezentálni kellett egy anyagot, miközben volt két olyan RFKB, amelyik még meg sem alakult - az észak-magyarországi és a nyugat-dunántúli -, miközben már feladatuk volt. Egyeztetési problémák voltak Heves megye és Eger, Vas megye és Szombathely között. A helyi kamaráknak, elsősorban az iparkamarának, kifejezetten a munkaügyi központok adataira épülő egyszerű felméréseken alapultak - semmi más. Összegyűjtöttem, adataim vannak rá, 21 térségi integrált szakképző központ vezetőjével tárgyaltam az elmúlt két évben számos alkalommal. Csak felsorolom, hogy érte a tanács, miről beszélek:

Nincsenek női szakmák, miközben a végzetek jóval több, mint fele lány. Igaza van Szenes Gyurinak, ezek az RFKB-kban valóban csak az ács-állványozótól a zsalugáterkészítőig vannak benne a szakmák, de úgy, hogy például a központi régióban - ezt részletesebben ismerem -, egyetlen szakma van, ami önálló lobbyval került be: ezt úgy hívják, hogy sportedző. Nincs benne egészségügyi szakma a központi régióban. Nincsenek benne modernizációs szakmák. Egy sem. Ennek az az oka, hogy maga a felmérés kizárólag a munkaügyi központba belépő, annak adataira épülő - neveket közöltem velem, akinek az adatai alapján egyébként igyekeztek... Csak arra kérem a tanácsot, erre ne hivatkozzunk, mert felsőfokú képzéshez kötött szakma Magyarországon összesen több mint negyven van, ebből három szerepel. A felnőttképzés, úgy, ahogy van, nem szerepel a szabályozásban - miközben minden olyan elemnél, ahol hiány van, belép a felnőttképzés rövid, 30-120 órás valamivel. Művészeti szakmák kizárólag az alsó határba kerültek, miközben tudjuk jól, hogy egy végzett művész először kiváltja a vállalkozói igazolványát, aztán bemegy a munkaügyi központba, megjelenik mint munkanélküli, és vállalkozóként végzi tovább a dolgát.

Nem akarom ezt felróni az RFKB-knak, hiszen egészen elképesztően rövid idejük volt, csak azt kérem, hogy a tanács ezen adatok alapján semmilyen következtetést ne vonjon le - még az ellenkezőjét se. Ez az állítás első felére, és visszatérnék arra, amit eredetileg akartam mondani.

Újra az a javaslatom - és ezt Szenes Gyuri nagyon megerősítette -, hogy listázni kell a problémákat, és ezekre a problémákra listázott válaszokat kell adni. Egyetértek azzal, amit Szilágyi János mond, hogy egyedi megoldások halmazát kell elővenni, mert nagyon nagy a baj. Elhangzott, hogy a tanulók komfortérzése érdekében - elmondta Gyuri - sikerekhez kell juttatni a gyerekeket. Tehát keressünk olyan javaslatokat, amelyek ezeket lehetővé teszik. Erre nem az a válasz, hogy tehát legyen 50 százalék a szakmai képzés aránya, hanem az a kérdés, hogy mi a válasz. Én nem mondanék most.

A tanulói motiváció rendkívül alacsony. Feladat: nézzük meg, hogy a tanulói motivációnak milyen eszközei vannak itt és most - nem a jövőben.

Nagyon nagy a lemorzsolódás, nagyon nagy a hiányzás. Ennek ráadásul óriási irodalma is van Magyarországon, tehát adatbázisunk van erre. Meg kell vizsgálni, hogy a hiányzással-lemorzsolódással kapcsolatban az OKNT akár tegeyen ajánlásokat.

A manuális kompetenciák fejlesztése az egész iskolarendszerben nagyon háttérbe szorult. Feladat: mit lehet azzal kezdeni, hogy a manuális kompetenciák fejlődése-fejlesztése megtörténjék? Azt gondolom, ez egy aktuális, gyakorlatias, ide, az OKNT-re vonatkozó előterjesztés. Azt gondolom, a természetismeret esetében több időt hagytunk az egyeztetésre, most túl gyorsan kellett valamit adni. Jó, hogy ezt most megbeszéljük, de egy újabb fordulót és egyeztetéseket, önálló eseti bizottságot javaslok, akik ezeket végiggondolják, és aktuális

javaslatokat tesznek. Ez a gyakorlati probléma, amiről itt szó esik. Lehet listázni, és nézzük meg, milyen ajánlásokat tudunk tenni az SZMM vagy az OKM számára - és teljesen mindegy, hogy ki a miniszter vagy a kormány, nekünk nem az a dolgunk.

Tényleg nagyon örülök, hogy ez előkerült. Lehet, hogy az egész magyar közoktatással kapcsolatos filozófiai problémáinkat ennek a konkrét kérdésnek a kapcsán meg tudjuk beszélni, hogy ne általában beszéljünk. Ugyanis nagyon-nagyon fontos, hogy amikor azt mondjuk, komprehenzivitás, nem a komprehenzív iskoláról beszélünk, hanem arról, hogy ez mit jelent a társadalomban, hol tudja az elit kiszívni - nem csak a lemaradókról beszélünk - a saját gyerekeket, milyen támogatást kap, egyáltalán mit értünk eliten: a gazdasági elitet vagy a tehetséggondozást értjük - merthogy ez teljesen más történet, másról szól. Hogyan tud a társadalom, az iskolarendszer mobilizálni? Tud-e egyáltalán?

Ha így merül fel az OKNT-ben, akkor nagy örömmel hallgatom, mert izgalmas, amit fölvetettek, és lehet, hogy nem általában kellene erről beszélünk, hanem ennek kapcsán, mert akkor kevésbé beszélünk el egymás mellett. Nekem az a javaslatom, hogy ezt gondoljuk át, és erre szánjunk egy külön OKNT-ülést.

Egyetértek azzal, mondassék ki, hogy ne történjék olyan lépés az SZMM vagy az OKM részéről, amely valamilyen stratégia kialakulásában akadályként jelenik meg. Ha egyetértünk azzal, hogy a komprehenzivitásnak erősödnie kell, akkor ne hozunk gyakorlati ügyekben sem olyan lépést, ami ezt megakadályozza. Azt gondolom, ez lehet egy ilyen határozat, hogy ne lépünk olyat, ami megakadályoz mozgást.

Úgy tűnik, egyetértés van abban is - Szabados Lajos is elmondta és mások is -, hogy nekünk nem a munkaerőpiaccal kell foglalkozni. Az a dolgunk, hogy az iskola, a magyar közoktatás hogyan tud megfelelni azoknak a kihívásoknak, amik ma előtte vannak. Ebben kiindulópont - ahogy Trencsényi Laci is fölvezette - a gyerekek oldaláról kell hogy megjelenjen. Eben számos olyan gyakorlati kérdés van, mint hogy például a komprehenzív iskolának, a mellett, hogy számos előnye van, van egy csomó hátránya is. A komprehenzív iskola nagy, a komprehenzív iskolarendszer nem nagy, de maga a komprehenzív iskola nagy, és mint ilyen, személytelen, hivatali rendszerben működik. Számos ilyet tudunk - Németországban például ezért nem tudott elterjedni, mert a német bürokrácia pillanatok alatt megszállta ezeket a szocdem programból fakadó valamiket. Például az északi államokban azért igen, mert ott az önkormányzati rendszerre építve, magából a társadalomból növesztette ezt ki.

Azt gondolom, nem a komprehenzív iskola problémájáról kell beszélni - legyen az a Loránd Feri, meg a Nahalka Pista, meg a Trencsényi dolga, tizenöt éve dolgoznak rajta, és ezerszer többet értenek hozzá, mint m -, hanem az a dolgunk, hogy a komprehenzivitásról beszéljünk, az iskola oldaláról a feladatról. Meddig egységes az iskolarendszer? Szabados Lajos állást foglalt a nyolcosztályos általános iskola mellett. Én is szeretnék állást foglalni a tízosztályos általános iskola mellett. Ezt beszéljük meg, ne arról beszéljünk, hogy hány százalék legyen a szakiskolában a szakmai gyakorlat aránya.

Köszönöm.

ELNÖK: Szilágyi úr, Mihály Ottó, Loránd Ferenc...

DR. SZILÁGYI JÁNOS: A felmérésekkel kapcsolatban nagyon röviden annyit, hogy a kamara a kilenc munkaadói és hat munkavállalói szervezettel tavaly 12 ezer gazdálkodó szervezetet kérdezett meg, hogy az OKJ-ban szereplő 256 szakmával kapcsolatban milyen fiatal

szakképzett munkaerő-szükségletet szeretne kielégíteni az elkövetkező 3-5 évben. Gyakorlatilag nem a munkaügyi központok információi voltak meghatározók, hanem a 12 ezer gazdálkodó megkérdezése. Ezek között voltak nagy cégek, közepesek és mikrovállalkozások is. Ennek a felmérésnek az adatai alapján jött ki az, hogy Magyarországon a hét régióban a 256 szakmában 103 olyan van, amely a kiemelten támogatott kategóriába tartozik. Ez azt jelenti, hogy egy-egy régióban 25-50 szakma volt, ami ebbe a körbe tartozott. Ezek döntő többsége hármasszintű szakmát jelentett, elvéve voltak olyanok is, amelyek az érettségi szakmákhoz tartoznak, és a felsőfokú szakképzés is benne volt - igazából a felsőfokú szakképzések közül fehér holló volt, ahol ezek szerepeltek. Nem a munkaügyi központok adataira támaszkodtunk tehát, bár természetesen figyelembe vettük. Amikor ezeknek a felméréseknek az adatai összejöttek, régióként leült a kilenc munkaadó, hat munkavállaló meg a két kamara, és megvitatották ezeket a kérdéseket. Gyakorlatilag ennek eredménye jelent meg a kiadványokban.

Három kategóriába sorolták a 256 szakmát: kiemelten támogatott - 103 ilyen szakma volt -, aztán a támogatottak és a szakképzési fejlesztési forrás által nem támogatott szakmák. Ebben az évben is 12 ezer felvételt készítettünk. Most már nem csak gazdálkodó szervezetek vannak ezek között, hanem fiatal szakképzett szakmunkásokat is megkérdezzük, hogy a szakképzésben elsajátított ismereteket hogyan tudták hasznosítani. Végigjártam Európát, és azt gondolom, nincs még egy olyan ország, ahol ilyen nagy mintavétellel készült felmérésre támaszkodva próbálják ezeknek a szakmáknak a körét meghatározni. Németországban például úgy csinálják, hogy megkérdezik, be tudták-e tölteni az álláshirdetést vagy nem. Azt gondolom, ebben a tekintetben Magyarország elég komoly felmérésekre tud támaszkodni.

Nagyon fontosnak tartom ettől függetlenül, hogy ezekben a hiányszakmákban legyen fiatal szakképzett munkaerő, mert bizony, én egy másik közegben mozgok: gazdálkodó szervezet vezetőivel nagyon sűrűn találkozom, és megfogalmazzák, hogy építőiparban, gépészetben nincs fiatal szakképzett munkaerő-utánpótlás, és ez gyakorlatilag a gazdaság fejlődése szempontjából nem kívánatos. Nem az a cégek problémája, hogy magasak a bérek, mert Romániában alacsonyabbak - bár most már erről se nagyon beszélhetünk -, hanem az a probléma, hogy ennek a fiatal szakképzett munkaerőnek a felkészültsége nem megfelelő, és a felkészültségen belül is a gyakorlati tudás: meg tudja csinálni vagy nem tudja megcsinálni azokat a fogásokat, az a kőműves tud jól falazni, vagy nem tud.

Most voltam Esztergomban egy országos szakmai tanulmányi versenyen, ahol egy iskolaigazgatóval beszéltem, ahol tetőfedőket tanítanak. Mondja, hogy 11. évfolyamos programban sincs benne, hogy a gyerekek felmenjenek a tetőre. Ilyen problémák vannak a szakképzésen belül.

Azt gondolom, ezeket a problémákat rá lehetne bízni a szülőkre meg a gyerekekre, maguk döntsék el, hogy milyen oktatási formában szeretnének részt venni. Európa számos országában így van. Franciaországban választhatnak, hogy milyen szakképzést választanak: van egy elméletorientált szakképzési forma, és van egy gyakorlatorientált szakképzési forma, ahol a nyolcadikat követően vállalatnál részt vehetnek gyakorlati képzésben. Vagy Finnországban, Svájcban is van erre lehetőség. Rá lehet bízni. A Szociális és Munkaügyi Minisztérium anyagában ez szerepel egyébként, hogy előrehozott szakképzés, nyolcadik után döntse el a szülő meg a gyermek, hogy melyik szakképzési formát választja. Azt gondolom, minden szülő tud mérlegelni.

Én nagyon sok szülővel találkozom. Azt mondják, hogy nagyon sokáig bent vannak a gyerekek a szakképzésben, jó lenne, ha már hamarabb szakmához jutnának, hogy ne tizenkilenc

évesen váljon keresőképesé az a gyermek, mert ezeknél a családoknál nagyon fontos anyagi kérdés, hogy minél hamarabb keresőképesek legyenek. Ha a szülő úgy dönt, válasszon ilyen formát, ha nem, akkor válasszon egy komprehenzívét vagy egy elméletorientált szakképzést.

ELNÖK: Mihály Ottó!

DR. MIHÁLY OTTÓ: Az elsődleges, amiért szót kértem, hogy ezzel a Pista által elkészített módosítási javaslattal - ami a 2. ponthoz készült -, az érdemi ajánlásokról, ami a 2. ponttól kezdődik, igennel tudok szavazni. Tehát ebben a dologban ez volt az egyik.

A másik, hogy én tényleg nem akarok elmenni arra, amit mindenféle vizsgálattal kapcsolatban el kellene végezni, de az a vizsgálati eljárástípus, amiről például beszámoltál, egy sor dologban abszolút nem felel meg annak, hogy én ezt az egész folyamatot validnak tekinthetném. Egyszerűen nem felel meg.

A másik dolog, hogy totálisan más dolog most azt mondani, hogy hiány van az építőiparban... Az elkövetkező öt-hat évben biztos, hogy nem lesz hiány például ebben a dologban! Nem az a probléma, hogy nem tudnak fölvenni! És ha azt kérdezik, mire lenne szükségem, ha nagyon menne nekem a vállalkozásom a következő három évben, fogok tudni mondani egy sor dolgot. Ezek a kérdések ugyanúgy működnek, mint emlékezzetek vissza a Tímár-Polonyi a tervgazdálkodás időszakában. Abban az időszakban előírták, hogy hány lakatost és hol. Minden évben közölték a felmérések alapján, hogy hihetetlenül nagy inkongruencia van a képzettek meg a szükségletek között. Minden évben megjelentek ezek a jelentések. Ugyanis amikor engem arról kérdeznak, mire lenne szükségem, ha én bádogos vagyok, biztosan nem fogok péket mondani. Mondok, de nincs is szükségem rá. A következő évben kiderül, hogy kijött egy csomó bádogos, aki nem kellett senkinek, ráadásul kijött huszonnyolc lakatos - mert ott volt ilyen képző intézmény - valahol Borsod megyében, de a következő évben lakatosokra éppen amott lett volna szükség.

Ezeket a dolgokat önmagukban hiába teszitek le az asztalra, ha a mérés tényleges megfelelését vizsgálom, kiderül - szerencsére nem nekem kellett mondani, mert szerencsés helyzet, hogy ilyen pontosan tudta Gyuri ezt a dolgot -, hogy egyszerűen kabaré, ami abban van. Azt mondani, hogy én e szerint gondolkozzak ebben a dologban, ez nem fog menni.

Azzal értenék egyet a továbbiakat illetően - nem akarom szaporítani a szót -, amit Gyuri mondott, hogy ezeken a kérdéseken menjünk végig. Ezeken szépen menjünk végig, vitassuk meg ezt a dolgot. Azt kérni pedig egy közoktatási terület tartalmi fejlesztéséért dogozó testülettől - én úgy identifikálom itt magamat ebben a dologban -, hogy jelentős mértékben szüntesse meg az általános képzést, vegyen el, tegyen úgy, mintha ez lenne egyes gyerekek számára a nekik kijelölt sors, ne haragudjatok, én ehhez biztos nem fogom adni a nevemet.

Köszönöm.

ELNÖK: Amikor hallottam a szakképzés hiányszakmáival kapcsolatos felsorolást, végképp nem tudtam, hogy a napirendnél vagyunk, vagy nem vagyunk a napirendnél. Nem erről szól ugyanis a napirendünk. A napirend arról szól, mikor döntjük el egy gyerekről, hogy mi lesz belőle, meddig biztosítunk egyenlő felkészülési - sőt, hogy válaszoljak Szilágyi Jánosnak is -, kívánságmeglelési lehetőséget. János, úgy beszéltél arról, hogy a szülő majd választ, mert a szülő tudja, hogy mit akar... Az értelmiségi szülő mindig tudja, hogy értelmiségit akar a gyerekéből, a segédmunkás vagy a teljesen képzetlen szülőnek pedig még a kérdés megértéséhez sincs

kompetenciája. Úgy beszélünk erről az egész dologról, mintha a válaszok nem volnának eleve társadalmilag rétegek szerint 90 százalékban determináltak.

Ha meghosszabbítjuk annak a lehetőségét, hogy eljuthassanak a gyerekek a döntési lehetőségekhez, akkor minimum azt az európai trendet kellene követni, hogy legalább tíz évfolyamos legyen az általános képzés. Aki a mellett teszi le a voksot, hogy nyolc évfolyam - mint te is -, az be akarja betonozni ezt a szerkezetet abba a szelekciós utánpótlás-nevelő funkciójába, ami jelenleg is megvan.

Egyfelől állandóan arról panaszkodunk, hogy a magyar társadalom végtelenül szelektív. Nézzétek meg, kimutatják, hogy legalább 80 százalékban önmagát reprodukálja a társadalmi rétegződés, ugyanonnan meríti a saját bázisát az értelmiség és ugyanoda kényszerül besorolódni az, akinek nincs más választása. A szabad iskolaválasztás Magyarországon a társadalom egy részének valóban választás, a túlnyomó többség számára beletörődés abba, ahová kényszerült, beletörődés abba, hogy ide vagy oda, különböző okoknál fogva, nem tud bejutni. És ezek nem egyszerűen képzési okok, hanem az az ok, hogy lakik egy főzelékszagú szoba-konyhás lakásban, ahol másnapra a viaszosvászonral leterített konyhaasztal sarkán tud felkészülni. Ennek a bűdös életben nem lesz esélyegyenlősége azokkal, akik mondjuk úgy élnek, mint az én unokám él. Ha egyáltalán arról beszélünk, hogy egy közoktatásért felelős tanácsnak milyen társadalmi funkciói vannak, akkor számomra az a funkciója, hogy megnövelje mindenki számára a lehetőséget, hogy felismerhesse a saját képességeit, hogy a saját identitását, saját jövőképét szabadon tudja megalkotni. Ha ennek az időkorlátait nem feszegetjük tovább, ha lehozzuk a döntés kényszerét már a 9. évfolyamra e tekintetben, tehát eldöntjük 14 éves korában - de az nem tizenégy éves kor, hanem egy-két évvel korábban, a családi beszélgetések során már eldől -, akkor konzerváljuk az oktatási rendszerben a társadalmi szelekciót elősegítő vagy a társadalmi szelekció számára szállást csináló funkciót.

Mélységesen és felháborodottan tiltakozom az ellen, hogy lekerüljön a 9. évfolyamra, amit Szenes Gyuriék javasolnak. Teljesen egyetértek azzal, ami a Horn Gyuri utolsó javaslata volt - ez a legalább 10. évfolyamig tartó egységes képzés -, és nagyon fontosnak tartanám, hogy ebben az egységes képzésben kapjon helyet az a koncepcionális elem, hogy a kultúrának szerves része az a tárgyakban való gondolkodás - nem egyszerűen a manuális készségekben megnyilvánuló kultúra, hanem hogy a fantáziának nem az absztrakt szinten, hanem a tárgyak szintjén is van jogosultsága. Ez kapjon helyet már az általános iskolai képzésben. Mert ez nem a 9-10. évfolyamon dől el.

Ha saját hivatásunknak megfelelően az iskola funkcióról gondolkodunk, akkor egy olyan tantervi gondolkodás számára javaslok helyet a saját programunkban, amelyik a tantárgyi szerkezetben ennek a fajta intelligenciának - a tárgyakban való gondolkodás és a manuális képességek fejlesztésének - helyet biztosít.

Kurz und gut, nem értek egyet a 9-10. évfolyam olyan átalakításával, amit Gyuriék mondanak.

Görbe, Karlovitz, Szenes, Závodszy, Trencsényi.

GÖRBE LÁSZLÓ: Egyetértve elnök úr gondolatával, úgy látom, hogy a 8-10. évfolyamon, illetve tulajdonképpen a 7-8. és 8-10. évfolyamon olyan elméleti képzés került a közoktatásba, és annyira hiányzik belőle a gyakorlati képzés - mi ezt a természettudományos oktatásban próbáltuk fölmérni -, ami miatt nem biztos, hogy lehetőséget biztosít, ellenkezőleg, bizonyos esetekben szegregál, mert a gyerek olyan helyzetbe kerül társadalmi és egyéb okok miatt.

Minden bukott gyerekkel beszélek most az iskolában, a szülőkkel együtt. Nagyonbbrészt azt látom, minden családi gonddal küzdő gyerek valami módon elveszíti a lehetőséget. Vagy adunk az iskoláknak komoly segítséget - pszichológiailag, technikailag -, hogy tudjanak ezekkel foglalkozni, vagy attól tartok, ez a helyzet a szegregáció felé nyomja a társadalom egy részét. Köszönöm szépen.

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Szeretném egy kicsit visszaterelni a vitát a munkaerőpiactól a pedagógia felé. Értem a nemes indulatokat, amik arról szólnak, hogy a gyerekeknek legyen egyforma esélyük stb., de aki látott már elkallódott gyereket, tönkrement, utcára került gyereket, aki kimaradt az iskolából, a pedagógia csődjét - és a szakiskoláinkban jelenleg nagyon sok ilyen van, százalékosan meg tudjuk mondani, hogy mennyi -, itt is nemes indulatok keletkeznek az emberben, hogy ezeket a gyerekeket meg kell menteni valahogy. Nem olyan egyszerű ez a dolog, hogy ha megadjuk az esélyt, kapnak is rajta, mert az az elmélet. Igaz, szép, csak a gyakorlatot is nézni kell, ami jelenleg van. Ha visszatérünk a gyakorlathoz, ennek a rétegnek, aki a szakiskolában van, az ott tanító pedagógusoknak, akik látják a gyerekek kínlódását - mi meg látjuk a tanárok kínlódását, mert akármit csinálnak, nem tudják megszerettetni az elméleti tanulást -, azoknak egy lehetőség az, hogy a gyakorlatban képezzék magukat és szakmát kapjanak. Nem elveszünk tőlük, hanem adunk nekik.

Próbáljuk így is meggondolni a dolgot. Sokkal többet veszítenek, ha kimaradnak, nem bírják, mint hogyha otthagyjuk, és legalább egy olyan esélyt adunk nekik, ami lehet, hogy alacsonyabb, nehezebb esély, de esély.

ELNÖK: Iker János!

DR. IKER JÁNOS: Görbe Laci szavait szeretném megerősíteni arról az oldalról, hogy az ember a gyakorlatból ismeri ezt a helyzetet. Aki 7-8. osztályos korára elvesztette a reményt arra, hogy sikeres legyen, annak hiába adunk tíz osztályig lehetőséget, hogy egyformán tanuljon, a jelenlegi iskola ennek a problémának a megoldására nem képes. Csak akkor lenne képes arra az iskola, ha azokban az évfolyamokban megerősítik olyan lehetőséggel, aminek egyik iránya a pszichológus, a fejlesztő, aki tud ezzel dolgozni. A másik iránya lehetne az az alternativitás, hogy ott tényleg valamilyen manuális tevékenységet is megszerethessen. Ez nem olyan, hogy akkor innentől eleve elrendeltem szakmunkás. Pillanatnyilag bármennyire szépen hangzik ez az esélyegyenlőség lehetősége, a magyar iskola nem tudja megoldani ezt a 7-10. évfolyamon a jelenlegi infrastruktúrájában, humánerőforrásaiban, pénzügyi lehetőségeiben. Vagy szembenézünk ezzel, vagy szép pedagógiát mondunk, és a megvalósítás pedig nem lehetséges. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Szenes Gyuri!

DR. SZENES GYÖRGY: Iker János felszólalása után nekem már semmit sem kellene mondanom. Száz százalékgig igaz, amit mond. Persze, meg kell adni a gyereknek, hogy felismerje az ő lehetőségét, de ebben a helyzetben a gyereknek ez a lehetőség. És ez nem egy zsákutcás iskola, hanem rugalmas, átjárható. Senki nem gondolta, hogy a közismereti oktatást meg kellene szüntetni ezekben az iskolákban. Mi szeretnénk közismereti kompetenciavizsgát is csináltatni, hogy be tudjon kapcsolódni az érettségit adó iskolatípusba, olyan szakképesítést szerezzen. Ez

egy teljesen rugalmas, átjárható iskolarendszer lenne, és sajnos, Feri, nagyon szép ez az utópista elképzelésed, amit elmondtál a tizedik évfolyamig tartó mindenről, de ez a magyar iskolarendszer nem ilyen. Ha majd harminc év múlva ilyen lesz, mellé tudok állni nagyon szívesen, de addig valamit muszáj csinálnunk, mert egyszerűen lehetetlen az a helyzet. Ide jutottunk. Ezzel a tíz osztályig együtt tartó rendszerrel oda jutottunk, hogy a szakiskolás 9-10. évfolyamos gyerekek 30 százaléka nem jut el a 11. osztályig. Ez a megoldás?

ELNÖK: Hol volt nálunk tíz évig tartó együttes nevelés?

DR. SZENES GYÖRGY: A Nemzeti alaptanterv ezt sugallta, és nem engedte a szakiskolákat abba az irányba mozdulni, amerre most szeretnénk egy picikét elvinni. Sajnos, ez van, ilyen volt a Nemzeti alaptanterv tizenhat - most tizennyolc - éves korig. Nem engedte meg. A gyakorlati képzést a tanuló kizsákmányolásaként aposztrofálták nagyon sokan, gyermekmunkának. Az ENSZ Gyermeki Jogok Deklarátuma alapján gyermekmunkának mondták nagyon sokan az Országos Köznevelési Tanács előző időszakában. Vannak tanúk, akik ezen részt vettek. *(Horn György: Sőt, vannak olyanok, akik ezt mondják!)* És ma is mondják. Elég szomorú dolog, hogyha ezt mondd, mert akkor a másik gondolatoddal meg ellentmondasz, hogy kell a manualitás meg kell a gyakorlat. *(Dr. Mihály Ottó: Tizedikes gyerek szaladgálhat a tetőn?)* Itt semmi másról nincs szó, mint a 9-10. évfolyamon nem vállalatoknál, hanem tanműhelyben szervezett, tematikusan pedagógiailag felépített gyakorlati oktatásról. Ha ez bűn, akkor én nem tudok mit mondani. Majd megvárni, amíg az általános iskola meg a gimnázium is magához fogja édesgetni ezeket a manuális tevékenységeket, és szívesen fogja csinálni... Engem már régen elhantolnak akkorra.

Egyszerűen azt nem tudjátok elfogadni, hogy most megoldást kell találni. Amit eddig csináltunk, az a totál csőd volt ennek az iskolatípusnak. Lehet, hogy nem ez a legjobb megoldás, amit mi most javaslunk, de legalább próbáljuk már ki! Amit eddig ti javasoltatok, az a totális bukását jelentette, a gyerekek harminc százalékanak kiesését. El se jutottak addig - ezt sikerült elérni. Próbáljunk most meg valami mást! Ez a javaslatunk.

ELNÖK: Závodszy Géza!

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Nem biztos, hogy meg kellene szólalnom, de Loránd Ferenc elnök úr szenedélyes...

ELNÖK: Provokáltalak.

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Nem nevezném provokációnak: ez hitvallás. Ez kényszerít újra megszólalnom. A szándék méltányolható, rokonszenves, a szenedély veszélyes. Nagyon szívesen elmondanám, hogy Marcsenkónak „Moi pokazanyija”-ját én találtam meg az Open Society Archive-ban, és megvan magyarul, lefordítottuk, hogy mi történt a kulákokkal. A büdös kuláknak milyen előnyei vannak! A szegényparaszt, ha megdöglik, se tud oda fölvergődni. Mindenüket elvették, fölpakolták őket hajókra, és vitték föl őket - észak felé folynak a folyók -, és kirakták a sztyeppén. Két év múlva visszamentek a komisszárok - fölhergelt szegényparasztokkal, zsellérekkel -, hogy megnézzék, mi van. És mi történt? Zsebükben vetőmag, és újra felépítettek

kis házakat... A büdös kulák, még így is! Na, vissza a hajóra, még föl őket északra... Ötmillió emberbe került.

A plebejus egyenlősítő - egyébként megalapozott - szenvedélyek nagyon-nagyon veszélyesek.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Ne haragudj, de ki akar elvenni? Mit akar elvenni?

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: A szabad választást, a jobb jövő biztos tudatában, meg egy demokratikus plebejus érzülettel megtiltjuk. Többen elmondták, hogy tulajdonképpen a megengedésről van szó. Nem arról van szó, hogy csinálunk egy olyan szabályt, ami megfordítja, hanem egy kerülő utat egy egérutat. Én elvi szempontból közelítem meg. Van egy olyan meggyőződésem - nem kutattam... Kérdezi Mihály Ottó, hogy hogyan mondunk valamit, amit nem kutattunk. Én nem kutattam, de van olyan érzésem, hogy a szegregációt az utópisztikus, túlzó - például a komprehenzivitás irányába való túlzott - törekvések nem csökkentik, hanem erősítik. A társadalmi konfliktusokat az erőltetett deszegráció bizonyíthatóan nem enyhíti: ha rossz helyen, rosszul csinálják, élesíti. De nem ezt akartam mondani.

A példa nem egészen jó, mert mi hárman voltunk testvérek - én ilyen öreg vagyok -, és '49-50-51-52-ben jó volt, ha volt ennivaló, mert vaját se lehetett kapni, meg semmit, és a konyhaasztal körül három gyerek, a sparheltbe vagy be tudott rakni az anyám egy hasáb fát, vagy nem, fűtetlen lakásban... Így jutottunk el az érettségiig. Igaz, a szüleimnek megvoltak az ambíciói, de nagyon sok bukás, kispolgári... Nagyon igaz, hogy óriási különbségek vannak regionálisan: nem mindegy, hogy Budapesten van az a szoba-konyha - sok házmestergyerekből lett filmsztár és egyéb -, vagy Tiszaburán, és vannak a kulturális antropológiailag meghatározott különbségek. De hogy van egy középréteg - én többször éreztem ezt -, és nem sértő szándékkal mondom, hogy középosztály. Hallottam Lacitól, hogy az alsó középosztály előnyeit szolgálja az Arany János program. De hogy egy társadalomban van egy középosztály, és hogy az mekkora, az a társadalom erejét, egészségét jelzi. Az értelmiség vagy a középosztály nem termeli újra önmagát, mert minden demográfiai adat azt bizonyítja, hogy a legjobb módú családok harminc százalékában egyáltalán nincs gyerek, vagy csak egy gyerek van. Nem akarom a saját környezetemből hozni a példákat, de Buda, az értelmiség rezervátuma: az összes család, amelyet ismerek - beleértve a saját lányomat, akinek a Kunságból jött parasztyerek a férje -, folyamatosan megújul a nem értelmiségi és nem középosztályi rétegekből. Egyszerűen demográfiai okokból. Akkor mi a kérdés? Nem az, hogy utópisztikusan belenyúljunk, lenyomjuk, csökkentjük az esélyeit ennek a viszonylag széles középosztályi ambíciókkal rendelkező, zömmel inkább kispolgári rétegnek a lehetőségeit - mert ha elzárjuk őket a jó minőségű állami oktatástól, marad a magánoktatás, ami valóban nagyon keveseknek érhető el. Könnyítsük meg!

ELNÖK: De ki a túró beszélt itt elzárásról?!

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Lehet, hogy te most konkrétan nem mondtad, de...

ELNÖK: De te gondolatolvasó vagy.

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Én most Lacit idéztem ezzel, aki azt mondta, az Arany János program nem ér semmit, mert az alsó középosztály...

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Nem a deklarált célját...

DR. MIHÁLY OTTÓ: Nem arra hozták létre.

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: De mi az, hogy falusi alsó-középosztály?

DR. MIHÁLY OTTÓ: Nem arra hozták létre - ilyen egyszerű.

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Summa-summarum, az egy érték. A középosztály a társadalom közös kincse. Ez az egyik.

A másik, hogy a voluntarista szerkezetátalakítások egy jobb jövő vagy egy ideálkép érdekében - többen mondták -, úgy tűnik, ebben a pillanatban a szegregációt erősítik. Úgy tűnik, hogy a kérdés szakértői ezt megerősítik.

Köszönöm szépen.

ELNÖK: Trencsényi László!

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Nem kívánok most Gézával vitatkozni, de egyszer biztosan kellene - ahogy Gyuri is mondta, a vitát érdemes alapkérdésekről lefolytatni. Nagyon fontos, szeretném jelezni, hogy amit Géza mond, az abszolút nem azonos azzal, amit János mondott. Mert János azt mondta - Gyuri is hajlott erre -, hogy mert ez a mai iskola nem képes - ez a terminus hangzott el. A Géza álláspontja nagyon markánsan arról szólt, nehogy már megpróbálja - most karikírozom, mert szeretném a dolgot egyértelművé tenni. Más premissza abból kiindulni, hogy van egy oktatáspolitikai cél, csak ez a hülye iskola nem tudja megcsinálni ezért, azért, amazért, vagy van egy látens vagy nem látens - nem is biztos, hogy egészen látens, és nem is biztos, hogy csak a magukat konzervatívnak nevező politikai erők oldalán megfogalmazott - oktatáspolitikai törekvés, amelyik azt mondja, ne legyetek képesek, mert nem az a célotok, hanem Menenius Agrippa tanítása szerint - Tatai-Tóthot idézem, aki ebből a meséből indul ki - a társadalomnak különböző csoportjai vannak, és minden csoportnak a saját iskoláját kell megteremteni. Ez két dolog. Most csak arra hívnám fel a figyelmet, hogy abszolút kétfelé vezet az út, ha azt mondjuk, hogy az iskola nem képes, mert gyenge, vagy az iskola beteljesít egy látens oktatáspolitikai vágyat, törekvést, meghallja ezeket a látens vagy nem is látens üzeneteket, olykor - szeretném hangsúlyozni, most szándékosan - szocialista zászló alatt kimondott oktatáspolitikai törekvéseket, két egészen más dolog.

A másik ugyancsak terminológiai korrekció lenne. Géza nagyra becsülte Feri érzelmes vallomását, de Feri, ne haragudj, egy dologról megfeledkeztél, és ezzel nagyon rossz esélyt teremtettél a te oktatáspolitikai céljaidnak. A szegregáltságot állítottad szembe az egységességgel. A komprehenzív iskoláról én eddig Loránd mestertől nem azt hallottam, hogy az egységesség abszolútuma a lényege - és ebben vitatkoztok, a mikor a komprehenzív iskolát bíráljátok, ami nyolcosztályos általános iskolára a létező szocializmus idején akár igaz is lehetett -, hanem azt szoktuk mondani, hogy a komprehenzivitás egységes szervezetben tartva maximális differenciálással valósítja meg a különböző ambíciójú, különböző adottságú, különböző motiváltságú stb., stb... Erről szól az a hipotézis, hogy ez lehetséges egy pedagógiai kultúrában, amelyikbe vígan belefér - ha Gyuri erre gondol - azoknak a képességeknek és azoknak a

tevékenységeknek a gyakorlása, amit Gyuri ezeknél a szerencsétlen gyerekeknél hiányol, az egységes szervezetbe, differenciált tevékenységi rendszerbe vígan belefér. A szervezetben belüli át-ki-be-oda-vissza járásba vígan belefér. Még egyszer mondom, hogy én nem tudok arról, hogy a Nemzeti alaptanterv ezeknek a képességeknek és ezeknek a tevékenységeknek a gyakorlását korlátozta volna, korlátozná.

Újra mondom: annak idején, amikor erről a Kerettantervi Bizottság jelentésében vita volt, a magyar szakképzésért felelős háttérintézmény állította elő azt a kerettantervet a szakiskolák számára, amelyik jóformán kiirtotta ezeknek a képességeknek és ezeknek a tevékenységeknek a gyakorlását. Tessék csak megkeresni a jegyzőkönyvben, amikor elhangzott, miért van szükség a drámára szakiskolában! Szóról szóra így volt a szakiskolai kerettantervben: hogy a tanuló szaknyelven meg tudja különböztetni a vígjátékot a tragédiától. Akkor én keményen tiltakoztam, hogy túrót, az érettségire készülőknek sem ezért van szüksége drámára, hanem azért, hogy a konfliktusaikat emberi módon tudják rendezni. Nem lehetett ezt akkor lenyomni az NSZI torkán, mert azt mondták az NSZI kerettanterv-csinálói, hogy annak a bűdös kölyöknek tudnia kell, mi a különbség a tragédia és a vígjáték között szaknyelven.

Csak szeretném világossá tenni, hogy miről beszélek.

DR. SZILÁGYI JÁNOS: Emlékszünk rá, amikor korábbi OKNT-üléseken vitatkoztunk, és megfogalmazódtak olyan vélemények is, hogy a gazdálkodónál tanulószervezővel gyakorlati képzésen lévő tanulók képzése a modern berrabszolgaság egy formája. Nem hiszem, hogy ez így van - ha nagyon kulturáltan és finoman akarok fogalmazni. Azt gondolom, lehet feltételezni, hogy ha kimennek egy kisiparoshoz, egy mesterhez, nagyon sok mindent tanulnak tőlük ezek a gyerekek. *(Dr. Szabados Lajos: Még a szakmán túl is.)* A szakmán túl is: emberi tartást, pontosságot, precizitást, munkaszeretetet. Egy cég vezetője a következőt fogalmazta meg - és szeretném tolmácsolni, hogy gondolkodnak a cégek emberei, mert elfelejtjük. Mi más közegben működünk, és én ezekkel nap mint nap szembesülök. A következőt mondja egy nagy cég vezetője: Úgy vélem, hogy Magyarországon már létrejött a családoknak, közösségeknek egy igen jelentős rétege, ahol generációkra visszamenőleg senki sem dolgozott-dolgozik. Az ilyen körülmények között felnövekvő gyerekek már önhibájukon kívül - ami a felnőttekre azért nem teljesen igaz - kerülnek-kerültek abba a helyzetbe, hogy nem ismerik a munka fogalmát... És mondhatnám tovább.

Ez a fajta korrekció, hangsúlyozom, nem visszakanyarodás a tanoncsághoz, nem is ez volt a szándékunk - azt gondolom, ez kristálytisztán benne van a mi anyagunkban -, hanem ez éppen esélyt ad - egyetértek azzal, amit mondtál. Ma Magyarországon a KSH-statisztikák szerint minden évben a 17-18-19 éves korosztályban 25 ezren vannak, akik a szakképzésbe se kerülnek be. Ez a fajta válasz lehetőséget, esélyt jelentene arra, hogy legalább szakmát szerezzenek, és ezzel valamelyest meg tudnának valahol kapaszkodni a társadalomban. Ez volt a mi célunk, meg hogy a bent lévők közül ne hulljon ki 35 százalék, hanem ő is tudjon szakmát szerezni, mert sokkal nagyobb esélye van az életre, és utána tovább tudna menni, mert nem zsákutcás modellt alkottunk meg, hanem kiemelkedési lehetőséget kínálunk. Ez volt a mi szándékunk, ezt nagyon komolyan így gondoltuk.

A vita alapján is ezt szeretném megerősíteni.

ELNÖK: Nahalka, utána Karlovitz.

DR. NAHALKA ISTVÁN: A vita során többször előkerült a „virágozzék száz virág!” elve, mondván, hogy jó lenne mindenkinek az igényeit kielégíteni, és hogy tulajdonképpen elég jól összeegyeztethetők ezek a dolgok. Szerintem nagyon sokszor előkerült mások hozzászólásában - én is utaltam rá többször -, hogy ezek ellentmondanak egymásnak. Annyira ellentmondanak egymásnak, hogy az egyik kizárja a másikat. Valóban nem lesz Magyarországon komprehenzív iskolakísérlet, ha a szakiskolában a 9-10. évfolyamon 50 százalékos arányban kell a szakképzést csinálni. A „virágozzék száz virág!” ebből a szempontból sem működik tehát.

Egy másik szempontból sem: ma is virágzik a száz virág. A magyar iskolarendszer pontosan attól vagy elsősorban attól olyan, amilyen, attól olyan szelektív, attól annyira szegregált, hogy természetesen a legkülönbözőbb partikuláris érdekek érvényesítésének megvannak a lehetőségei. Mi ebben nem mertünk keményebbek lenni, nem mertünk olyan szisztémákat kidolgozni, amelyek igazából a társadalom távlati érdekeit szolgálják - nem mintha vindikálni akarnám magamnak a jogot, hogy megmondjam, mi a társadalom érdeke, mindenesetre, ami történt, biztos, hogy egy másik véglet.

Magyarán: ma virágzik száz virág, és azt gondolom, ennél lehetne jobb szisztémát is kialakítani.

Nagyon sok minden előkerült a komprehenzivitás értelmezésével kapcsolatban. Volt arról is szó, hogy a komprehenzivitás bizonyos rétegekkel szemben fogalmazódik meg, bizonyosakat előtérbe helyez, másokat pedig háttérbe szorít. Én azt gondolom, hogy ez nagyon nem így van - két okból. Az egyik, hogy a komprehenzivitás inkább arról szól, hogy bizonyos létező, nem mindig kodifikált, mégis létező társadalmi előjogokat valóban megpróbál megszüntetni, magyarán egy demokratikus törekvésről van szó, hogy a társadalom tagjai ugyanazokkal a polgári jogokkal rendelkezzenek iskolázás kapcsán. Itt valóban erről van szó. Például, hogy ma Magyarországon ki juthat hozzá jobb iskolázáshoz, ebben egy teljesen antidemokratikus szisztéma működik, amit néha még a jogszabályok is kodifikálnak. De a működésmódban, ahogy a társadalom ezeket a dolgokat elrendezi, biztosan benne van az antidemokratizmus. Ezt a komprehenzív iskola vagy a komprehenzív iskolarendszer fejlesztése biztosan megnyirbálja, de inkább a demokratizmus felé hatva.

A másik, ami miatt itt nem lehet arról szó, hogy bizonyos rétegekkel szemben fogalmazódik meg ez a törekvés, az az, hogy alapelv, hogy mindenkit a saját lehetőségei szerint, a saját igényei szerint, a saját csúcsaira kellene juttatni - és ebben nincs különbség. Itt nem arról van szó, hogy a szegényebb gyereket, a cigánygyereket, a nem tudom, milyen gyereket kellene előnyben részesíteni, hanem mindenkit előnyben kell részesíteni ebben, és erre meg is vannak azok a technológiák, azok a pedagógiai alapok, amelyek valóban lehetővé teszik, és nem lesz illúzió ez a dolog, vagy nem lesz egy olyan valami, amit soha nem lehet elérni.

Szó sincs tehát arról, hogy elvegyünk valahonnan és máshová tegyünk dolgokat: magát a rendszert kell átalakítani. A komprehenzív iskola nem arról szól, hogy eddig preferáltunk bizonyos rétegeket, és majd most más rétegeket fogunk. Erről szó sincs, ez sehol nem jelenik meg a komprehenzív pedagógia szakirodalmában - éppen az ellenkezője ennek, egy nagyon erős demokratizálás jelenik meg.

Végül még egy kérdésről. Előkerült, többen is nagyon pozitívan tértek vissza rá, hogy itt van ez az óriási probléma, meg kell oldani, a gyerekek már sámlit akarnak faragni - bocsánat, ezt csak én mondom, mások ennél sokkal intelligensebben fogalmaztak -, a másik oldalon meg megfogalmazódik, hogy természetesen a kézügyesség fejlesztése, a manualitás és minden más abszolút része lehet bármilyen programnak. Egyszerűen nem látom, hogy hol van a különbség,

miért jobb az, hogyha mindezeket a funkciókat kifejezetten a szakképzés keretében érvényesítjük. Egyszerűen nem látom be, hogy ez mitől lesz jobb. Én egyébként azt gondolom, hogy nem lesz jobb, igenis, az általános képzés kereteiben kellene ezeket a funkciókat is érvényesíteni. Lehet, hogy ez megoldaná a problémát.

Én egyáltalán nem vagyok meggyőzve, mert semmiféle bizonyítékot nem hallottam ezzel kapcsolatban, hogy a szakképzés bevezetése a 9-10. évfolyamon ezt a problémát megoldja. Egyáltalán nem hallottam erre bizonyítékot. Hogy ma ez nem megoldott, és szenvednek a gyerekek is, meg a pedagógusok is... *(Dr. Szabados Lajos: Ez már bizonyíték, István!)* ... a 9-10. évfolyamon, az természetesen szintén egy tény. Magyarán, ami eddig működött, az nem jelentette a megoldását ezeknek. Nem is mondja senki, hogy ennek tovább így kell működnie. Például azt mondjuk, nem kellene talán elválasztani a szakiskolába kerülő gyerekeket a többiektől a nyolcadik évfolyamon, például ez is a megoldás felé vezető út.

Ki mondta, hogy annak a pedagógiának kell megmaradni még nagyon hosszú időn keresztül, ami ma érvényesül a magyar pedagógiai rendszerben? Erre persze az szokott lenni a válasz, hogy gyorsan kell a megoldás, hogy nem lehet kivárni, hogy harminc év múlva legyen változás. Ennél sokkal gyorsabban történnek a változások a magyar iskolarendszerben. Ha összehasonlítom a mait akár a 2005 előttivel, tehát csak három-négy évre kell visszamennem, már jelentős különbségek vannak a magyar iskolarendszerben, és én nagyon pozitív változásokat látok. Egyáltalán nem kellene félretolni ezt a lehetőséget, hogy működhet egy olyan pedagógia, amelyik mégiscsak megoldja ezeket a problémákat, szemben azzal, hogy abszolút szegregált módon elkülönítünk gyerekeket a többiektől, körülbelül a gyerekek 25 százalékát egy adott korosztályban, és gyakorlatilag hosszú időre bebetonozunk egy ilyen iskolarendszert.

ELNÖK: Karlovitz János!

DR. KARLOVITZ JÁNOS: Talán érdemes lenne visszakanyarodni munkaerőpiactól, szülőtől, iskolarendszertől, filozófiai kérdésektől ahhoz, ami a legfontosabb, amiért az egész van: a gyerekhez. A gyerek döntésképes már tizennégy éves korában, én azt állítom. Régesrég az. A gyerek választ. Ha megijedünk attól, hogy a gyerek másképp választ, mint ahogy mi szépen, ragyogóan és filozofikusan elgondoljuk... - mindig megijedünk a másságtól. Ha a gyerek mást akar, ha máshoz van képessége, és alig várja, hogy valamit csináljon, mert ahhoz van képessége, e helyett neki sínylődni, szenvedni kell az én tudományaimban - magyar, történelem, ének-zene stb. -, amiket én szeretek, de nem kényszerítem arra, hogy ő is azt szeresse. A gyerekre hívnám fel a figyelmet, és itt nem a szülő dönt, hanem maga a gyerek.

A másik pedig, hogy mi pluralista iskolát hirdettünk, talán még mindig azt hirdetjük - nem tudom, hogy letértünk-e, mert a rendszerváltás óta már annyi minden volt -, de ha egyszer pluralista iskola van, akkor tudomásul kell venni, hogy ilyen, olyan meg amolyan iskola is van. Nem száz virág - hol vagyunk a száz virágtól?! -, két út van vagy három, és még attól is félünk, nem a száztól! Ennyire gyávák nem lehetünk! Hagyni kell mind a kettőt.

Az én egyetlen javaslatom, hogy a következő alkalomra, ha lehet, az első pontot is röviden megfogalmazva szavazzunk, mert akkor döntésképesek leszünk, hogy el tudjuk-e fogadni. Szerintem el kell fogadnunk, mert ez egy rétegnek egy út, egy lehetőség, egy többlet, nem elvétel. A második pontot ahogy Nahalka Pista átfogalmazta, rövidítette, el tudom fogadni, tehát arról külön lehet majd szavazni. És igenis, lehet több úton járni, én azt állítom, elfér egymás mellett két

út. Próbáljuk meg! Mert így, hogy kizárjuk egymást, nem jutunk dűlőre, és parttalan vitába fulladunk. De lehet, hogy jobbat is tudtok javasolni. Én mindkettőt el tudom fogadni.

ELNÖK: Szenes György!

DR. SZENES GYÖRGY: Amikor mi négyesben leültünk beszélgetni, abban azért megállapodtunk, hogy van egy olyan út, amit meg kell lépni, viszonylag gyorsan, és van egy másik, amit csinálni kell, a komprehenzív iskolai kísérlet útját ki kell nyitni, a jogszabályi háttérrel meg kell hozzá teremteni. Azokat a szerkezeti megoldásokat is meg kell találni hozzá, hogy egy intézményen belül ezek a differenciált utak hogyan lehetségesek. Hogy erre ma a magyar iskola szerkezete, épületei nem olyan nagyon alkalmasak, ezt mindannyian nagyon jól tudjuk, mert a mi iskolaépületeink - mondjuk a középiskolák - három, négy, maximum öt párhuzamos osztályt bírnak. Azt gondolom, abszolút nem zárja ki egymást, hogy a két út közül az egyiket nagyon gyorsan, a másikat meg nagyon gyorsan kísérletekkel... Nem látom, hogy kizárnák egymást.

Sajnos, azt kell látnom az eddigi, néhány éves tapasztalatom alapján, hogy a magyar iskola, bármennyire szeretjük is, nem befogadó olyan típusú, nem teoretikus ismeretek irányába - ezt az elmúlt tizenöt esztendő fényesen bizonyította -, amelyek nem a királyi utat mutatják. Mindenki azt gondolja, vagy nagyon sokan azt gondolják, hogy csak egy úton lehet végigmenni, és abba a középszintre bekerülni vagy az értelmiségbe. Nem, számos példa mutatja. Ha azt az utat járjuk, hogy a legkevésbé preferált iskolát, a szakiskolát is zsákutcamentes iskolává próbáljuk tenni, ahol minimum egy szakképesítéshez jut - és nem az az eredmény, hogy a korosztály húsz százaléka nem jut szakképesítéshez -, és ebből van továbblépési lehetősége, akkor, azt gondolom, jó úton járunk.

Én ehhez kérem a támogatást. Nem tudom, mikor lesz a következő ülésünk, mert már nagyon elfogyatkozunk...

ELNÖK: Egy hét múlva.

DR. SZENES GYÖRGY: Nem tudom, 9-én mennyien lesznek, mert az iskolákban tavaszi szünet lesz.

ELNÖK: Lehet úgy dönteni, hogy halasszuk el, de évek óta benne van a programban.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Nem haragszunk rá, nagyon szeretjük - csak nem leszünk itt. Ennek következtében a dolog borzasztóan rosszul jön ki.

ELNÖK: Ottó, nem az érzelmi viszonyokról óhajtottam volna tájékozódni a 9-ével kapcsolatban, hanem azt a kérdést bátorkodtam föltenni, hogy akkor szavazzuk meg, hogy nem tartunk 9-én OKNT-ülést, és tűzzünk ki helyette egy másik időpontot.

HORN GYÖRGY: Ne szavazzunk semmiről, mert nem vagyunk határozatképesek!

ELNÖK: Azt eldönthetem én elnökként, hogy nem lesz 9-én OKNT-ülés.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Azt javasolnám neked mint elnöknek...

DR. SZEVEDY TAS: Érzelemmentesen...

DR. TRENCSÉNYI LÁSZLÓ: Ezzel persze kockáztatjuk, hogy ez volt az áprilisi ülésünk, mert mindenkinek a második csütörtök van a naptárában.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Rendben van, de nem fogunk összejönni.

DR. TRENCSÉNYI LÁSZLÓ: De 16-án se fogunk összejönni.

ELNÖK: Akkor letudtuk az áprilisi ülést ezzel - ez az alternatíva -, és a legközelebbi ülésünk május második csütörtöki napján?

DR. SZENES GYÖRGY: Nekem van egy alternatívám, ha lehet! Azt gondolom, hogy 9-én, Nagycsütörtökön nem valószínű, hogy össze tudunk jönni, ezért egy cserépszavazást kérek köre, hogy a 16-a vagy a 23-a a jó időpont.

KOSINSZKY ZSUZSA: Egyetlenegy veszélye van, bár szerettem volna én is javasolni, de Szenes úr megelőzött. A 9-ei ülésre terveztük a 2009/2010. tanév rendjét. Nem tudom, hogy ez kibírja-e addig. Ha én most körbeküldök egy e-mailt, azzal, hogy 9-én ki tud és ki nem - én két emberről tudtam, hogy a 9-e nem jó, aki jelezte, nem tudom, ezen kívül ki lenne -, és ha akkor egy határozatképtelen létszám alakulna, akkor kellene feltenni a következő kérdést.

DR. TRENCSÉNYI LÁSZLÓ: Marica nagyon szeretne az óvodai alapprogrammal...
(Többen: Legyen 9-én!)

KOSINSZKY ZSUZSA: Megkérdezhetem, ki nem tud jönni a most jelenlévők közül?
(Jelentkeznek.)

DR. SZABADOS LAJOS: Meg akik nincsenek itt. Meg kell kérdezni.

ELNÖK: Kellene valami alternatíva.

DR. KARLOVITZ JÁNOS: 16-án tudunk jönni.

ELNÖK: Úgy kellene föltenni a kérdést, hogy aki azt válaszolja, hogy 9-én nem tud jönni, tud-e egy héttel később. Akkor ki fog alakulni, és kapunk egy értesítést róla.

KOSINSZKY ZSUZSA: Akkor hadd kérdezzem meg, ha mégis az lesz, hogy 16-a, és a tanév rendje már nem bírja ki ezt az időt - nem tudom, hogy áll -, elfogadja-e az OKNT, hogy körbeküldöm a rendlettervezetet e-mailben, és ha észrevétel, javaslat van ezzel kapcsolatban, akkor záros határidőn belül megtudom a szakfőosztályt, melyik az az utolsó dátum, amíg még figyelembe tudnak venni véleményeket.

DR. ZÁVODSZKY GÉZA: Nem stratégiai kérdés.

ELNÖK: Úgyis csak arról van szó, hogy mi véleményt nyilvánítunk, de nincs egyetértési jogunk.

KOSINSZKY ZSUZSA: De lehetnek olyan észrevételek...

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Ha elcsúszunk valami miatt, akkor én azt javaslom, hogy hatalmazzuk föl az alelnök urat és a közoktatásban közvetlenül részt vevő tagjainkat - Gyuri, János, Laci -, hogy fogalmazzák meg az OKNT javaslatát.

DR. SZABADOS LAJOS: Ha kiküldik, mindenki elküldheti.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: De ők öten tudnak kommunikálni, és meg tudnak jeleníteni egy véleményt.

ELNÖK: Mindenkinek kimegy tehát a kérdés, hogy 9-én lehet-e, ha nem akkor... - és egyúttal kéretik a hozzászólás, véleménynyilvánítás a tanév rendjével kapcsolatban. Úgyis csak a vélemény megformálása érdekes, mert nincs egyetértési jogunk.

KOSINSZKY ZSUZSA: Akik itt vannak, azoknak a tagoknak oda tudom adni a tervezett 9-ei ülés napirendi pontjaihoz tartozó dokumentumokat - a tanév rendjét is.

DR. TRENCSENYI LÁSZLÓ: Akkor módosítom a javaslatomat: alelnök urat hatalmazzuk fel, hogy ha a kör-emailben nincs olyan, feszültséget gerjesztő álláspont, akkor összesítse, és juttassa el az államtitkár úrhoz.

DR. SZEVEDY TAS: Köszönöm szépen.

ELNÖK: A mai ülés ezek szerint határozathozatal nélkül ér véget.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Nagy felismerés, de így van...

ELNÖK: Ottó megkapja a „Nemzeti irónia”-díj első fokozatát...
Közleményben fogom tudatni, hogy milyen mértékig nem értünk egyet bizonyos alapkérdésekben.

DR. MIHÁLY OTTÓ: Vita van. A mértékét nem tudom.

ELNÖK: Most már bezártam az ülést...

(Az ülés végének időpontja: 13 óra 17 perc)